

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

TARPTAUTINIAI SANTYKIAI IR DIPLOMATIJA

INGRIDA SKRIEBUTĖNAITĖ
II kurso studentė

TARPTAUTINIS FINTECH REŽIMAS: KINIJOS HEGEMONINĖS PERSPEKTYVOS

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: dr. Konstantinas Andrijauskas

Vilnius, 2021 m. gegužės 17 d.

BAKALAURO/MAGISTRO DARBO PRIEŠLAPIO PAVYZDYS

Bakalauro/magistro darbo vadovo/ės išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Bakalauro/magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Bakalauro/magistro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Bakalauro/magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:
Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas (*Tarptautinis FinTech režimas: Kinijos hegemoninės perspektyvos*) yra:

Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;

1. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Ingrida Skriebutėnaitė

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Skriebutėnaitė I. Tarptautinis FinTech režimas: Kinijos hegemoninės perspektyvos: Tarptautiniai santykiai ir diplomatija, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas dr. K. Andrijauskas. – V., 2021. – 61 p.

Reikšminiai žodžiai: finansinės technologijos (FinTech), Kinijos Liaudies Respublika, tarptautinis režimas, režimų teorija, neoliberalizmas, hegemonija, Jungtinės Amerikos Valstijos.

Šiame magistro baigiamajame darbe nagrinėjamas besiformuojantis Kinijos kuriamas tarptautinis FinTech režimas. Remiantis režimų teorija, pristatyta per neoliberalizmo prizmę, ir aprašomuoju–interpretaciniu metodu, siekiama įvertinti Kinijos naudojamas priemones formuojant globalų FinTech režimą bei atskleisti jo ypatybes. Vadovaujantis JAV ir Kinijos FinTech atitinkamų sričių ir rodiklių lyginimu, darbe siekiama įvertinti Kinijos FinTech produktų išsigalėjimą tarptautinėje erdvėje. Tyrime vadovaujamosi prielaida, kad Kinija, remdamasi technologijų plėtra, tarptautinėje erdvėje diegia savitą FinTech modelį, taip didindama tarptautinę įtaką.

Turinys

Įvadas.....	6
1. TEORINIAI IR METODOLOGINIAI TYRIMO PAGRINDAI	12
1.1. Tarptautinio režimo apibrėžimas ir režimų teorijos kritika	12
1.2. Pagrindiniai tarptautinio režimo dėmenys	13
1.3. Tarptautinio režimo formavimasis.....	14
1.4. Tarptautinė finansinė sistema iki 2008 m. finansų krizės.....	17
1.5. Tyrimo metodologija	19
2. FINTECH EVOLIUCIJA, SAMPRATA IR FUNKCIONAVIMAS.....	20
3. BESIFORMUOJANTIS KINIJOS TARPTAUTINIS FINTECH REŽIMAS – KINIJOS HEGEMONIJA?.....	24
3.1. Kinijos FinTech strategija.....	24
3.2. Tarptautinio FinTech režimo formavimasis	25
3.2.1. Tarptautinio FinTech režimo institucionalizacija	25
3.2.2. Tarptautinio FinTech režimo besiformuojanti reguliacinė sistema	30
3.2.3. Kinijos finansinės rinkos atsivėrimas.....	32
3.3. Pagrindiniai besiformuojančio tarptautinio FinTech režimo dėmenys.....	34
3.4. JAV ir Kinijos materialių FinTech pajėgumų palyginimas	40
3.5. Apibendrinimai: Tarptautinio FinTech režimo link.....	44
Išvados	48
Literatūros sąrašas	51
Summary.....	60

Įvadas

Po 2008 m. finansų krizės, pareikalavusios reikšmingų tarptautinės finansinės sistemos pokyčių, pradėjo plėstis finansinės technologijos (FinTech), ypač išpopuliarėjusios pastaraisiais metais. FinTech – tai technologijomis pagrįstos finansinės inovacijos, veikiančios virtualioje erdvėje ir padedančios kurti naujus verslo modelius, veiklos programas, procesus bei produktus.¹ FinTech funkcionavimas pagrįstas didžiais duomenimis (angl. *big data*), debesų kompiuterija (angl. *cloud computing*), dirbtiniu intelektu (angl. *artificial intelligence*) (Vives, 2019). Šios inovacijos daro reikšmingą poveikį tarptautinės finansinės sistemos pertvarkai bei modernizacijai, politiniams bei ekonominiams valstybių santykiams, skatina tarptautinę konkurenciją.² Dažnai technologijos yra įvardijamos kaip vienas iš esminių postūmių galios pokyčiams tarptautinėje erdvėje, kadangi iš naujo apibrėžia tarptautinės bendruomenės subjektų vaidmenį bei išskiria naujus žaidėjus.

Vis daugiau valstybių įsitraukia į finansinių technologijų plėtrą. Remiantis tyrimų institutų, analitikų ir tarptautinių organizacijų duomenimis, akivaizdu, jog Kinijos Liaudies Respublika (toliau Kinija) yra viena iš lyderiaujančių šios srities valstybių.³ Kinija taip pat yra įvardijama kaip pastarųjų metų FinTech globalios plėtros pradininkė, pralenkusi Vakarų daugelyje FinTech sričių (Sharma, 2019). Nuo 2015 m. pastebimas naujas Kinijos finansinių technologijų plėtros etapas, išsiskiriantis naujais inovacijų standartais, reguliaciniais mechanizmais ir tarptautiniu bendradarbiavimu. Nepaisant Kinijos komunistinės valdžios modelio, šalies finansinių technologijų bendrovės išpopuliarėjo kone visuose pasaulio regionuose, todėl jų teikiamomis paslaugomis naudojasi daugybė vartotojų. Be to, COVID–19 pandemija paskatino žmones visame pasaulyje pakeisti savo gyvenimo būdą, todėl paspartino technologijų naudojimą.

Svarbu pastebėti, jog finansinės technologijos yra Jungtinių Amerikos Valstijų (toliau JAV) išradimas. Be to, esamas tarptautinis finansinis režimas taip pat yra JAV ekonomikos ir inovatyvumo sukurta sistema, sudariusi sąlygas globaliam šios valstybės dominavimui po Antrojo pasaulinio karo. Finansinės technologijos visada buvo reikšminga šios sistemos dalis. Tad JAV buvo pagrindinė valstybė, disponuojanti informacija ir naujausiomis technologijomis. Tačiau pastaraisiais metais, vis labiau plečiantis Kinijos finansinėms inovacijoms, suabejota JAV (FinTech) dominavimu ir finansinių

¹ Xavier Vives, „Digital Disruption in Banking.“ *Annual Review of Financial Economics*, 11, 2019, 243-272. <<https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-financial-100719-120854>> [Žiūrėta 2020 05 08].

² Kristina Retkutė ir Vida Davidavičienė, „Elektroninių medijų sprendimų taikymas FINTECH sektoriuje.“ *Mokslas – Lietuvos ateitis*, 11, 2019, 1-7. <<https://search.proquest.com/openview/042ada87cf0af8696f34fff3af7e38fe/1?cbl=686354&pq-origsite=gscholar>> [Žiūrėta 2020 05 08].

³ Gaurav Sharma, „Why China is the FinTech Capital of the World? - 50 Point Summary.“ JAV: Medium, 2019. <<https://bit.ly/3hutUMo>> [Žiūrėta 2010 10 06].

standartų diktavimu. Nors Kinija šiuo metu nėra pajėgi mesti iššūkį visam JAV sukurtam finansiniam režimui, Kinija koncentruojasi į atitinkamą jo dalį, formuodama naują, tarptautinį FinTech režimą su aiškiais principais bei taisyklėmis.

Literatūros apžvalga. Literatūroje dažnai nepaisomas politinis finansinių technologijų dėmuo. Akademinė bendruomenė daugiausiai nagrinėja inovacijų technines charakteristikas, funkcionavimą, įtaką bankinei bei finansinei sritims. Šiuose tyrimuose vyrauja dvi stovyklos, skirtingai vertinančios finansines technologijas. Viena vertus, FinTech didina tarptautinės finansinės sistemos efektyvumą, prieinamumą įvairiems subjektams (Arner, Barberis, Buckley, 2015; Sanicola, 2017; Vives, 2019) bei sukuria galimybes lengviau įsitraukti į rinką besivystančioms šalims, taip pat mažoms bei vidutinėms įmonėms (toliau MVI) (Vives, 2019). Kita vertus, šios inovacijos lemia saugumo iššūkius valstybių finansiniam ir politiniam stabilumui dėl įstatyminių spragų, taisyklių nesilaikymo bei duomenų apsaugos neužtikrinimo (Vives, 2019).⁴ Dėl nepakankamo reguliavimo buvo sudaryta daugybė neteisėtų sandorių, vykdytos pinigų plovimo bei kibernetinės operacijos, nutekinti vartotojų duomenys ir kt.

Akademinėje literatūroje aptinkamų tyrimų duomenimis, FinTech veikia skirtingai įvairiuose, ypač Europos ir Azijos, regionuose. Tai lemia reguliavimo politika, skaitmenizacijos ir inovacijų lygis.⁵ Vakaruose (ypač Jungtinėje Karalystėje; toliau JK) FinTech yra labiau prižiūrima ir kontroliuojama mokėjimų, finansavimo ir investavimo sistema⁶, priimami nauji reguliuojantys įstatymai. Visgi, tvirtinama, jog didelis taisyklių skaičius apsunkena FinTech bendrovių steigimą ir valdymą Vakaruose.⁷ Kinijos FinTech rinka vystėsi kitaip. Spartus šalies finansinis bei technologinis augimas per pastaruosius 20 metų skatino vartotojus atsiskaityti už paslaugas savo mobiliuosiuose įrenginiuose. Todėl Kinija tapo valstybe, turinčia daugiausiai interneto vartotojų. Tokia padėtis Kinijos FinTech įmonėms suteikė konkurencinį pranašumą prieš Vakarus (Patel, 2017). Tad Kinijos FinTech sėkmę lėmė beprecedentės naujovės, technologinis pranašumas bei, svarbiausia, finansų ir realaus gyvenimo poreikių integravimas (Buchanan, Cao, 2018).⁸ Tačiau tokia sparti plėtra, priešingai nei Vakaruose,

⁴ Yang Han, „Fintech companies expand their reach.“ HongKongas: China Daily, 2020.

<<https://www.chinadailyhk.com/article/134386?>> [Žiūrėta 2020 10 05].

⁵ World Bank Group, „Fintech in Europe and Central Asia: Maximizing Benefits and Managing Risks.“ (No. 4). JAV: World Bank Group, 2020, 1-38.

⁶ Bruno Marquez, „A Review of the Potential Impacts of Fintech on the Financial Services Sectors Sector: Examples in the E or: Examples in the European Union, sub-Saharan opean Union, sub-Saharan Africa, China, and the United States.“ *UW Tacoma Digital Commons*, 2019. <<https://bit.ly/3atKhEz>> [Žiūrėta 2020 10 05].

⁷ Manisha Patel, „Europe takes on China on mobile payments.“ JK: The FinTech Times, 2017.

<<https://thefintechtimes.com/europe-takes-china-mobile-payments/>> [Žiūrėta 2021 02 20].

⁸ Xin Yang, Huiyin Zheng, Xiajun Yi, „Studies on the Effect of Fintech on Chinese Economy and Its Development Path.“ *Advances in Social Science, Education and Humanities*, 385, 2019.

buvo mažiau kontroliuojama. FinTech taip pat ypač reikšmingas Vidurio Rytų, Šiaurės Afrikos, Pietų ir Pietryčių Azijos, Pietų Amerikos regionuose, kadangi juose yra mažiau bankų (trūksta tradicinio bankų sektoriaus) ir daugiau MVĮ, kurių augimą stabdo ribotos galimybės gauti finansavimą (Arner, Barberis, Buckley, 2015; Buchanan, Cao, 2018). Todėl pastebimas aktyvus Kinijos FinTech skverbimasis į šiuos regionus.

Tarptautinėje bendruomenėje išskiriami trys FinTech rinkų modeliai: 1) sąlyginai tradicinis Vakarų (JAV ir JK); 2) itin naujas ir tebesiformuojantis besivystančių valstybių, daugiausia Afrikos; bei 3) Kinijos, turintis didelę vidinę paklausą ir plačias galimybes kurti tarptautinę FinTech rinką.⁹ Ilgą laiką Kinijos technologinė pažanga buvo nepaisoma ir vertinama kaip Vakarų kopijavimas.¹⁰ Tačiau pastaruoju metu, teigiama, jog palaipsniui FinTech pradėtas „kopijuoti ne į Kiniją, o iš Kinijos.“¹¹ Nors Azijos regionas finansines technologijas pradėjo diegti vėliau nei Šiaurės Amerika ar Europa, pastaruoju metu jis yra pripažįstamas kaip sparčiausiai augantis regionas dėl Kinijos ir Indijos Respublikos (toliau Indija) FinTech rinkų rezultatu. Šių šalių vyriausybės bei finansinės bendrovės pastaraisiais metais pakeitė strateginį požiūrį į FinTech sektorių. Todėl, pasak daugelio akademinės bendruomenės atstovų, Kinija tampa FinTech srities lydere, pradėjusi šių inovacijų pasaulinę plėtrą. Dėl šios priežasties kyla diskusijos dėl Vakarų (JAV) įtakos mažėjimo tarptautiniame finansiniame režime.¹²

Po Antrojo pasaulinio karo JAV užsitikrino lyderystę, sukurdamą esamą tarptautinę finansinę sistemą. Tyrimų duomenimis, JAV valdo pasaulinius finansų srautus ir užima apie vieną ketvirtąją pasaulio ekonomikos (2019 m. – 24%), o doleris kaip tarptautinė prekybos valiuta, sudaro daugumą valstybių centrinių bankų atsargų.¹³ Be to, akademinėje literatūroje teigiama, jog JAV disponuoja galia tarptautiniuose tinkluose, per kuriuos keliauja pinigai, prekės ir informacija. Todėl JAV yra įgalinta „apginkluoti“ šiuos tinklus, užkardant ekonominius bei informacinius srautus, priverčiant keisti politiką, renkant informaciją ar kitaip išnaudojant subjektų pažeidžiamumus.¹⁴ Tačiau pastaruoju metu dėl Kinijos aktyvumo finansinių technologijų erdvėje bei inovacijų plėtros, suabejota JAV lyderyste

⁹ Startup Genome, „Global Top 20 FinTech Ranking 2020.“ JAV: Startup Genome, 2020.

¹⁰ The Economist, „Why retailers everywhere should look to China.“ JK: The Economist, 2021.

<<https://www.economist.com/leaders/2021/01/02/why-retailers-everywhere-should-look-to-china>> [Žiūrėta 2021 01 14].

¹¹ Global FinTech Hub Report 2020, „When Thousands of Boats Compete to Sail, the Best Built Wins.“ Kinija: Global FinTech Hub Report, 2020, 2.

¹² CGTN, „China on its way to transcend other countries in FinTech: Expert.“ Kinija: CGTN, 2018.

<https://news.cgtn.com/news/3d3d774d3541444d79457a6333566d54/share_p.html> [Žiūrėta 2020 11 29].

¹³ The Economist, „Geopolitics and technology threaten America's financial dominance.“ JK: The Economist, 2020.

<<https://econ.st/39nSAjT>> [Žiūrėta 2020 01 12].

¹⁴ Henry Farrell ir Abraham L. Newman, „Weaponized Interdependence: How Global Economic Networks Shape State Coercion.“ *International Security*, 44 (1), 2019, 42–79. <<https://bit.ly/3fcYh7e>> [Žiūrėta 2021 05 10].

globaliame finansiniame režime, kurio valdymą ilgainiui gali perimti Kinija.¹⁵ Todėl FinTech hegemonu laikyta JAV taip pat praranda šią poziciją. Anot vienos tarptautinės tyrimų stovyklos, remdamasi technologijų plėtra ir ekonominės galios svertais Kinija didina tarptautinę įtaką (Yang, Zheng, Yi, 2019). Nepaisant to, jog finansinės technologijos ne vieną dešimtmetį buvo šios sistemos pagrindas, tik pastaraisiais metais itin modernios, skaitmeninės inovacijos, tokios kaip automatizuotos investavimo ir pinigų pervedimo paslaugos (nereikalaujančios banko kaip tarpininko), kriptovaliutos ir pan., bei išmaniosios technologijos įgijo reikšmingą tarptautinį pripažinimą. Dėl šios priežasties finansinės technologijos ilgą laiką nebuvo vertinamos atskirai nuo tarptautinės finansinės sistemos. Taigi, posūkis į technologijas sukėlė akademinės bendruomenės diskusijas dėl Kinijos formuojamo tarptautinio FinTech režimo, globalios finansinės sistemos pokyčių ir JAV dominavimo mažėjimo. Teigiama, jog Kinijos FinTech gali reformuoti tarptautinę finansinę valdyseną, ilgainiui įgyjant Kinijos diegiamas inovacijas ir taisykles (Yang, Zheng, Yi, 2019). Todėl FinTech pertvarko ne tik rinkas, tačiau daro reikšmingą įtaką tarptautinių subjektų galios pozicijos pokyčiams, formuoja naujus žaidėjus bei jų tarpusavio santykius.

Visgi, šios akademinėje erdvėje vyraujančios hipotezės nėra pakankamai išnagrinėtos. Akademinėje bendruomenėje neįvardytos priemonės, kuriomis remiantis Kinija kuria tarptautinį FinTech režimą. Dėl šios priežasties, nėra aišku, koku mastu Kinijos FinTech įsigali tarptautinėje erdvėje. Vadinasi, režimo ypatumai – jo ideologija (principai, normos, taisyklės) bei funkcionavimas – taip pat lieka neatskleisti. Be to, lygindami Kinijos ir JAV FinTech, tyrėjai remiasi siaura hegemono koncepcija – vertindami tik materialiuosius pajėgumus, atsiribodami nuo galios kaip įtakos (vieno veikėjo galimybės įtikinti kitą subjektą veikti norima linkme, nenaudojant prievartos) analizės. Taip pat, būtina paminėti, jog akademinėje literatūroje naujausi tyrimai neįvertina 2020 m. JAV FinTech augimo ir plėtros. Todėl Kinijos perspektyvos remiantis technologinėmis inovacijomis didinti įtaką FinTech bei tarptautiniame finansiniame režime ir kvestionuoti JAV lyderystę taip pat nėra aiškios. Tad, akivaizdu, jog lieka neįvertintas politinis FinTech vaidmuo tarptautinėje erdvėje. Vadinasi, magistro darbo tyrimą galima vertinti kaip aktualų ir reikšmingai prisidedantį prie akademinės bendruomenės diskusijų, kadangi jame siekiama atskleisti neišnagrinėtos empirinės tikrovės pokyčius.

Tyrimo problema. Kinijos FinTech plėtra kelia vis didesnę tarptautinių subjektų susidomėjimą šios srities inovacijomis. Įgydama didesnę įtaką, Kinija siekia formuoti tarptautinius FinTech standartus, kuriuos palaipsniui perima vis daugiau šalių. Esama situacija leidžia kalbėti apie globalaus

¹⁵ Breakingnewslog, „Neoliberalism Is Over. Welcome to the Era of Neo-Illiberalism!“ Breakingnewslog, 2020. <<https://breakingnewslog.com/neoliberalism-is-over-welcome-to-the-era-of-neo-illiberalism/>> [Žiūrėta 2020 12 04].

Kinijos FinTech režimo kūrimą. Be to, Kinijos veikla paskatino abejones dėl JAV FinTech vaidmens mažėjimo. Tai sukėlė diskusijas dėl Kinijos galimybių didinti įtaką ne tik FinTech srityje, bet ir perimti atitinkamos tarptautinės finansinės sistemos dalies valdymą iš JAV.

Tyrimo objektas. Kinijos FinTech tarptautinio režimo kūrimo priemonės, ypatybės bei galios pokyčiai globalioje finansinėje sistemoje.

Tyrimo tikslas ir klausimas. Ištirti, kaip Kinijos tarptautinėje erdvėje diegiamos finansinės technologijos kuria tarptautinį FinTech režimą?

Tyrimo uždaviniai. Tikslui pasiekti iškeliami šie uždaviniai:

1. pristatyti režimų teoriją per neoliberalizmo prizmę bei apibrėžti tyrimo metodologiją;
2. apžvelgti finansinių technologijų konceptą;
3. išnagrinėti Kinijos finansinių technologijų sklaidą, kuriančią tarptautinį FinTech režimą;
4. apžvelgti Kinijos galimybes per finansinių technologijų sklaidą transformuoti JAV sukurtą globalų finansinį režimą bei perimti atitinkamos finansinės sistemos dalies valdymą iš JAV;
5. pateikti tyrimo apibendrimus, išvadas bei rekomendacijas būsimiems tyrimams.

Hipotezės. Remiantis akademinėje literatūroje vyraujančiomis diskusijomis bei išsikeltu tyrimo tikslu, magistro darbe formuluojama pagrindinė hipotezė, kurią bus siekiama patvirtinti arba paneigti:

1. Per tarptautines FinTech iniciatyvas, bendrą reguliavimo sistemą, FinTech produktų plėtrą, Kinija mėgina formuoti tarptautinį FinTech režimą, kuriame siekia įdiegti norimus principus, interesus bei reguliacinį modelį į valstybių partnerių sistemą.

Magistro darbe taip pat formuluojamos dvi šalutinės hipotezės, kurias bus siekiama patvirtinti arba paneigti:

1. Kinija jau yra tarptautinis FinTech hegemonas;
2. Kinijos kuriamas tarptautinis FinTech režimas, nepaisant valstybės politinės sistemos, bent kol kas atitinka liberalaus režimo principus.

Tyrimo metodologija. Siekiant įgyvendinti išsikeltą tikslą remiamasi kokybine atvejo studijos metodologija. Duomenų rinkimo metodu pasirinkta oficialių dokumentų analizė, kuri daugiausia dėmesio skiria šių pirminių duomenų interpretacijai: Kinijos vyriausybės užsienio ir vidaus politikos, Kinijos Liaudies banko (šalies finansinio reguliuotojo) bei kitų jos valstybinių institucijų, kinų FinTech bendrovių dokumentams, reglamentuojantiems finansinių technologijų plėtrą ir veikimą; bei

tarptautinių tyrimų institucijų ir tyrėjų pateiktiems statistiniams duomenims. Darbe naudojami antriniai šaltiniai yra žiniasklaidos pateikta medžiaga bei mokslinė literatūra tiriamąja tema. Duomenys analizuojami vadovaujantis aprašomuoju–interpretaciniu metodu, siūlančiu duomenų kategorizavimą. Remiantis režimų teorijos, pristatytos per neoliberalizmo prizmę, išskirtomis kategorijomis bei apdorota pirmine ir antrine medžiaga, bus siekiama atrasti Kinijos priemones kuriant globalų FinTech režimą, įvertinti Kinijos FinTech produktų įsigalėjimą tarptautinėje erdvėje bei atskleisti besikuriančio FinTech režimo ypatybes. Be to, atvejo analizė glaudžiai susijusi su lyginimu. Kadangi akademinė bendruomenė abejoja JAV svarba FinTech bei tarptautiniame finansiniame režime, remiantis lyginamuoju metodu, pravartu palyginti atitinkamas JAV ir Kinijos finansinių technologijų iniciatyvas bei produktų plėtrą per tiriamąjį laikotarpį (nuo 2014 m.). Šiuo lyginimu taip pat bus siekiama įvertinti Kinijos kaip hegemono galimybes tarptautiniame FinTech režime bei perspektyvas paskatinti JAV įtakos mažėjimą FinTech srityje ir globalioje finansinėje sistemoje apskritai. Ši analizė padės patvirtinti arba paneigti tyrime išsikeltas hipotezes.

Tyrimo teorinis pagrindas. Technologinė plėtra daro itin reikšmingą įtaką tarptautinio režimo pokyčiams. Viena iš tokius pokyčius analizuojančių teorijų yra neoliberalizmas. Šioje teorijoje technologinis vystymasis yra itin reikšmingas išorinis veiksnys, lemiantis režimų kūrimą ar transformaciją, kadangi gali būti suvokiamas kaip siekis sukurti infrastruktūrą, palengvinančią tarptautinį bendradarbiavimą. Neoliberalizmo prieigoje valstybės yra racionalūs egoistiniai veikėjai, pasiruošę bendradarbiauti tada, kai atsiranda didelių bendrų interesų. Kuriant režimą, vystosi bendri principai, normos, taisyklės bei procedūros, taip įveikiant anarchijos kliūtis. Be to, neoliberalizmas neatmeta hegemono vaidmens. Pasak teoretikų, hegemonas yra itin svarbus kuriant tarptautinį režimą. Hegemonas ne tik disponuoja dideliais materialiniais pajėgumais, bet taip pat užsitikrina kitų veikėjų pritarimą jo diegiamai ideologijai. Siekiant suvokti svarbius tarptautinio režimo dėsnius, formavimosi etapus bei procesus, pravartu remtis režimų teorija. Tad magistro darbe teoriniu pagrindu tampa režimų teorija, pristatyta per neoliberalizmo prizmę.

Darbo struktūra. Magistro darbe bus atliekamas kokybinis atvejo analizės tyrimas. Teorinėje dalyje pristatomos neoliberalizmo režimų teorijos esminiai aspektai. Empirinėje dalyje, visų pirma, apžvelgiamos finansinės technologijos, jų evoliucija, veikimas bei reguliavimas. Antra, remiantis pasirinkta teorija bei apdorota pirmine medžiaga, pristatoma Kinijos FinTech plėtra bei nagrinėjama, kokiomis priemonėmis Kinijos finansinės inovacijos kuria tarptautinį FinTech režimą, atskleidžiamos jo ypatybės. Be to, įvertinamas Kinijos finansinių produktų ir priemonių perėmimas tarptautinėje erdvėje. Šioje empirinėje dalyje taip pat palyginama JAV FinTech plėtra, siekiant įvertinti galimas

Kinijos kaip hegemono galimybes tarptautiniame FinTech režime, taip pat finansinės galios pokyčius globalioje finansinėje sistemoje Kinijos naudai. Tyrimo apibendrinimai bei rekomendacijos pateikiamos darbo išvadose.

1. TEORINIAI IR METODOLOGINIAI TYRIMO PAGRINDAI

1.1. Tarptautinio režimo apibrėžimas ir režimų teorijos kritika

Tarptautinių režimų studijų teoretikai skirtingai apibrėžia režimus, tačiau paprastai režimų teorija yra siejama su neoliberalizmu. Dažniausiai vartojama Stephen'o Krasner'io koncepcija. Teoretikas tarptautinius režimus apibrėžia kaip „apčiuopiamus principus, normas, taisykles ir sprendimų priėmimo taisykles, kurios formuoja veikėjų lūkesčius tam tikroje probleminėje srityje.“¹⁶ Robert'as O. Keohane ir Joseph'as J. Nye į režimo apibrėžimą įtraukia institucijas, reguliuojančias santykius tarp režimo narių. Teoretikas Ernst'as Haas'as režimą apibrėžia kaip „kolektyvinius susitarimus tarp tautų, siekiant sukurti ar efektyviau panaudoti mokslinius ir technologinius pajėgumus.“¹⁷ Tad, remiantis E. Hass'o koncepcija, galima teigti, jog finansinės technologijos yra reikšminga režimo formavimosi priežastis, kadangi neoliberalizmo teoretikai akcentuoja naujų technologijų, perimtų iš verslo ir prekybos sričių, svarbą.

Visgi, tarptautinių režimų teorijos neišvengia kritikos. Šiam požiūriui itin oponuoja realizmo atstovai. Jų teigimu, tarptautinėje erdvėje vyrauja anarchija, nulinės sumos žaidimas, todėl svarbus savipagalbos principas. Tarptautinis bendradarbiavimas kliudomas netgi tada, kai valstybės sieja bendri interesai. Itin dažna „nemokančiojo veikėjo“ (angl. *free rider*) problema neskatina kolektyvinių veiksmų. Vadinasi, tarptautinės institucijos (būtinės neoliberalizmo stovyklai) netenka prasmės. Realizmo atstovai taip pat ignoruoja nevalstybinius veikėjus, kurie, priešingai, yra itin reikšmingi FinTech srityje. Be tarptautinių institucijų kritikuojami ir kiti pagrindiniai tarptautinio režimo dėmenys (principai, normos, taisyklės bei procedūros). Teigiama, jog laisvas jų apibrėžimas leidžia priskirti daugybę elgesio modelių tarptautiniam režimui. Todėl ši sąvoka praranda prasmę. Kritikuojama, jog tarptautinių režimų studijos nesukuria nuoseklios teorijos visumos.¹⁸ Priešingai, kitos akademinės stovyklos teigimu, režimų samprata nurodo reguliarius, koordinuotus, ilgalaikius (ar bent jau vidutinės trukmės) ir naudingus elgesio modelius, kuriuos struktūruoja tarptautinės institucijos ar iniciatyvos.¹⁹

¹⁶ Stephan Haggard ir Beth A. Simmons, „Theories of international regimes.“ *International Organization*, 1987, 493-494.

¹⁷ Ian Harshaw Rowlands, „International Regime Formation: The Politics of Ozone Layer Depletion and Global Warming.“ Daktaro disertacija, Londono Universitetas, 1992, 25-26.

¹⁸ James F. Keeley, „The Latest Wave: A Critical Review of Regime Literature.“ *Arts Research & Publications*, 1990, 553-569.

¹⁹ Ten pat.

1.2. Pagrindiniai tarptautinio režimo dėmenys

Akademinėje bendruomenėje bendrai sutariama dėl pagrindinių, tarpusavyje itin susijusių ir vienas kitą papildančių režimo komponentų:

Principai ir normos. S. Krasner`io teigimu, tarptautinį režimą itin palaiko daugiašališkumo, lygiavertiškumo ir atvirumo principai. Tokio tipo bendruomenė paskatina valstybių ekonominį, finansinį augimą, žinių ir technologijų plėtrą bei suartina šalis. Kiti neoliberalizmo teoretikai režimą konceptualizuoja remdamiesi trimis persipynusiais principais: 1) ideologija – plačiai paplitusių idėjų ir modelių įsitikinimų sistema, kurią pripažįsta tarptautinė bendruomenė; 2) valdymo būdu – konkurencingumas, valstybės interesai, valdžios decentralizacija; 3) viešosios politikos rinkiniu – ekonomikos dereguliavimas, prekybos ir pramonės liberalizavimas, valstybinių įmonių privatizavimas. Globaliame režime itin skatinama regioninė bei tarptautinė integracija (tarpusavio priklausomybė).²⁰ S. Krasner`io teigimu, norma – tai elgesio standartas, kurį apibrėžia teisės ir įsipareigojimai. Sąžiningas įsipareigojimų laikymasis didina valstybių reputaciją, todėl skatina tarpvalstybinį bendradarbiavimą. Priešingai, įsipareigojimų nepaisymas sumažina šalių reputaciją, kartu pakenkdamas bendradarbiavimui. Pastarasis itin vertinamas saugumo ir savitarpio pagalbos srityse.²¹

Būtina pastebėti, jog pokyčiai atitinkamose egzistuojančio režimo srityse, pavyzdžiui, kintant taisyklėms, nėra vertinami kaip visos sistemos, bet tik tam tikrų jos dalių, svyravimai. Vadinas, režimas išgyvena vidinius pokyčius, bet ne transformaciją į naują santvarką. Visgi, pasak S. Krasner`io, tokioje situacijoje pagrindiniai režimo principai ir normos turi išlikti nepakitę. Priešingai, jų atsisakius, senasis režimas nyksta, todėl formuojasi naujas. Taip pat, principams, normoms, taisyklėms ir sprendimo priėmimo tvarkai nustojus darniai veikti – režimas silpnėja.²²

Taisyklės. Išskiriamos trys esminės režimo taisyklės – draudimas, leidimas ir reikalavimas. Sprendimų priėmimo taisyklės yra vyraujanti praktika, padedanti įgyvendinti bendrus veikėjų sprendimus. Taigi, taisyklės yra konkretūs ir aiškūs nurodymai, kaip šalys (ne)turi elgtis. Ilgainiui valstybės apibrėžia savo interesus kryptimis, atitinkančiomis tarptautinio režimo taisyklėmis, taip palengvindamos bendradarbiavimą. Taisyklės turi apimti visas režimo veiklos sritis, todėl jų

²⁰ Manfred B. Steger ir Ravi K. Roy, *Neoliberalism. A Very Short Introduction*. JK: Oxford University Press, 2010, 1-138.

²¹ Haggard ir Simmons, 493-494.

²² Ten pat, 493-494.

dažniausiai yra apstu. Režimas, išsiskiriantis plačiu taisyklių spektru, efektyviau susidoroja su kylančiais iššūkiais, kadangi taisyklės pasižymi stabilizuojančiu poveikiu.²³

Procedūros. Režimai išsiskiria (ne)griežtomis stebėjimo ir sankcijų procedūromis, darančiomis įtaką valstybių elgesiui, kadangi yra prižiūrimas sutarčių, taisyklių ir normų laikymasis, o įvykdžiusios nusižengimą šalys patraukiamos atsakomybėn. Todėl valstybės patikimiau laikosi įsipareigojimų, mažėja apgaulės rizika. Bendradarbiavimas gali būti apibrėžiamas nuo *ad hoc* susitarimų iki detaliai parengtų ir sudėtingų sutarčių.²⁴

Tarptautinės institucijos. Apie režimą dažniau yra galvojama kaip apie institucijas – egzistuojančių pertvarkymą ir naujų kūrimą. Pasak R. O. Keohane ir J. S. Nye, institucijos formuoja bendrus veikėjų interesus ir mažina neapibrėžtumą. Bendri ar panašūs interesai skatina bendradarbiavimą, kuriantį tvarią ir patikimą tarptautinę areną, kurioje siekiama vieningų tikslų. Visgi, būtina pastebėti, jog bendri interesai nereiškia, jog jie yra identiški. Bendradarbiavimas vyksta, kai valstybės tarpusavyje koreguoja savo politiką vyraujant tiek bendriems, tiek prieštarinčioms interesams. Tad institucijų vaidmuo išlieka svarbus netgi tada, kai nebėra interesų, lėmusių institucijų kūrimą, kadangi jos toliau palaiko bendradarbiavimą ir stabilumą. Institucijos taip pat nustato problemų sprendimų būdus, palengvina konsensuso pasiekimą, tačiau apriboja valstybių elgesį. Teikdamos informaciją režimo nariams apie jų partnerių ketinimus, institucijos mažina informacijos asimetriją, netikrumą, nepasitikėjimą ir baimę. Taigi, teoretikų teigimu, institucijos kuria platformą, užtikrinančią optimesnį tarpvalstybinį koordinavimą ir bendradarbiavimą, remiantis bendrais principais, normomis taisyklėmis ir procedūromis.²⁵

1.3. Tarptautinio režimo formavimas

Pasak neoliberalizmo teoretikų, režimas kuriamas tada, kai atsiranda motyvas bendradarbiauti – reikšmingi bendri interesai ar iššūkiai, išoriniai veiksniai (pavyzdžiui, technologijų vystymasis, besiformuojančio hegemono įtaka).²⁶ Kadangi šalys nėra tikros, ar gali pasitikėti vienos kitomis, tarptautiniai režimai yra priemonė tarpusavio pasitikėjimui stiprinti (kolektyvinės veiksmų problemos šalinimas), tarptautinį bendradarbiavimą palengvinti (naujų susitarimų pasirašymo supaprastinimas, derybų kaštų mažinimas), švelninti anarchiją (konfliktų tikimybės mažinimas) bei maksimizuoti režimo

²³ Marc A. Levy, Oran R. Young ir Michael Zurn, *The Study of International Regimes*. Austrija: SAGE Publications Ltd., 1995, 275-287.

²⁴ Ten pat, 275-287.

²⁵ Robert O. Keohane ir Joseph S. Nye, *Power and Interdependence*. 2 leid. New York: Longman, 1989, 3-62.

²⁶ Levy, Young ir Zurn, 275-287.

narių naudą. Apskritai, tarptautiniai režimai kuriami siekiant padidinti valstybių įvairiapusę gerovę.²⁷ Akademinė bendruomenė režimo formavimąsi skirsto į atitinkamas plačias kategorijas: režimo dalyvius; režimo formavimosi procesus; režimo formavimosi etapus; varomąsias jėgas.²⁸

Režimo dalyviai. Esminės režimų dalyvės yra valstybės, apibrėžiamos kaip racionalios veikėjos. Jų skaičius gali skirtis nuo dviejų iki visų pasaulio valstybių. Neoliberalizmo teoretikai pabrėžia biurokratizmo pavertimą verslumu, kai šalies vyriausybė save traktuoja ne vien kaip valstybės tarnautoja, bet suinteresuota verslo dalyve, atsakingą už rinkos plėtrą ir prisidedančią prie įmonių finansinės gerovės. Nevalstybiniai veikėjai (tarptautinės, nevyriausybinės organizacijos, korporacijos, verslo įmonės ir kt.) taip pat atlieka reikšmingą vaidmenį kuriant režimą, ypač pastaraisiais metais. Nevalstybiniai veikėjai vis dažniau iškelia klausimus, kurie yra įtraukiami į tarptautinę darbotvarkę, taip skatindami valstybes kurti institucinius susitarimus.²⁹ Be kita ko, naujesni režimų tyrimai įrodė, jog nevalstybiniai veikėjai taip pat yra linkę vadovauti režimui, taip reguliuojant valstybių ir nevalstybinių veikėjų elgesį.³⁰

Režimo formavimosi procesai. Išskiriami trys skirtingi režimo formavimosi procesai: 1) save generuojantis (spontaniškas režimas); 2) derybų būdu sukurtas režimas ir 3) valstybės(ių) primetamas režimas. Pirmasis formuojasi dėl atitinkamų sutampančių valstybių lūkesčių ir interesų. Šis procesas nereikalauja aktyvių bei didelių šalių pastangų ar išsamaus institucinio planavimo. Tokia sistema dažnai apibūdinama kaip priemonė sukurti tvarką be įstatymų. Priešingai, derybų režimui suformuoti valstybės skiria daug pastangų, siekdamos įgyvendinti abipusiai naudingas nuostatas, kurios virstų aiškiais susitarimais. Derybos yra vertinamos kaip esminis režimo kūrimo procesas tarptautinėje bendruomenėje. Šiai sistemai oponuoja valstybės(ių) primetamas režimas, kitaip – hegemoninė koncepcija.³¹

Pabrėžiama, jog dažnai tarptautinio režimo vidaus praktikoje vyrauja norminė hegemono ar kelių lyderiaujančių valstybių ideologija. Todėl hegemonas yra vertinamas kaip svarbus režimo kūrimo dėmuo. Vadinas, hegemono iškilimas gali lemti režimo atsiradimą. Hegemonas daro itin reikšmingą įtaką ne tik pradiniam sistemos formavimuisi, bet ir tolesniam jos vystymuisi. Todėl hegemono silpnėjimas gali paskatinti režimo nuosmukį ar net žlugimą.³² Pasak neoliberalizmo teoretikų,

²⁷ Koehane ir Nye, 3-62.

²⁸ Levy, Young ir Zurn, 275-287.

²⁹ Ten pat, 275-287.

³⁰ Anu Bradford, „Regime Theory.“ JK: Oxford Public International Law, 2016, 1-7. <<https://bit.ly/2R26W4p>> [Žiūrėta 2021 01 18].

³¹ Haggard ir Simmons, 493-494.

³² Levy, Young ir Zurn, 275-287.

hegemonija reiškia, jog tarptautiniai subjektai perima vienos valstybės mąstymo, elgesio būdą, diegiamą tarptautinės tvarkos viziją, hegemonui nesiremiant prievarta. R. O. Keohane teigimu, hegemonas turi būti užtektinai galingas, kad gebėtų palaikyti tarpvalstybinius santykius reglamentuojančias taisykles, kurioms pritaras tarptautinė bendruomenė. Vadinasi, hegemonas turi užsitikrinti kitų subjektų pritarimą. Dėl šios priežasties, hegemonija yra vertinama kaip politinė lyderystė ir sutarimas. Būtina paminėti, jog tarptautinėje erdvėje taip pat gali vyrauti regioniniai hegemonai, išsiskiriantys analogiškais santykiais kaip tarptautinis, tačiau kaimyninių valstybių atžvilgiu. Teoretikų teigimu, hegemonas taip pat pasižymi materialiais pajėgumais, suteikiančiais reikšmingus įtakos svertus.³³ Nagrinėjamu atveju, materialiai galia – tai finansai ir technologijos (taip pat gali būti kariniai, ekonominiai, diplomatiniai ir kt. pajėgumai).

Svarbu paminėti, jog valstybės(ių) primetamas režimas papildomas valstybių interesais. Teigiama, jog prieš priimant sprendimą, valstybės apskaičiuoja priklausymo režimui kaštus, palygindamos juos su alternatyvių elgesio būdų teikiama nauda. Pasak teoretikų, pastaroji dažniausiai viršija režimo formavimo ir išlaikymo kaštus. Vadinasi, valstybės kaip racionalūs egoistiniai veikėjai, turintys nuoseklias nuostatas, siekiantys maksimizuoti naudą bei minimizuoti kaštus, pritaria režimo apribojimams. Tačiau, teoretikai pabrėžia, jog nors hegemonas nėra vienintelė režimo formavimosi priežastis, jo vaidmuo yra itin svarbus.³⁴

Režimo formavimosi etapai. Išskiriami trys pagrindiniai režimo formavimosi etapai: 1) darbotvarkės nustatymas; 2) institucinis pasirinkimas; 3) įgyvendinimas (veikimas). Pirmajame etape formuojami prioritetiniai klausimai/problemos, reikalaujantys sprendimų/susitarimų. Egzistuojantys bendri klausimai ar iššūkiai paskatina pereiti prie antrojo etapo – režimo nuostatų. Trečiasis etapas apima visas veiklas, reikalingas raštinį susitarimą paversti veikiančia valstybių praktika. Šiame procese steigiamos institucijos, organizacijos, atsakingos už susitarimų įgyvendinimą ir priežiūrą. Jame taip pat yra apžvelgiami režimo veiklos rezultatai. Šis etapas savaime nereiškia režimo pabaigos, tačiau suteikia galimybę pakeisti ar nustatyti naujus tikslus, peržiūrėti neįgyvendintus susitarimus.³⁵ Kadangi režimas taip pat yra vertinamas kaip socialinė praktika, viena vertus, taisyklės ir institucijos gali pasižymėti

³³ Brian C. Schmidt, *Hegemony: A conceptual and theoretical analysis*. Vokietija: Dialogue of Civilizations Research Institute, 2018, 10-13.

³⁴ Hidetaka Yoshimatsu, „International Regimes, International Society, and Theoretical Relations.“ *Working Paper Series*, 98-10, 1998, 6-7.

³⁵ Levy, Young ir Zurn, 275-287.

ribotu funkcionavimu. Kita vertus, režimas gali išsiskirti daugybe susitarimų ir įsipareigojimų, kuriais siekiama įgyvendinti ambicingesnius bendradarbiavimo, integracijos ir saugumo tikslus.³⁶

Varomosios jėgos. Trys esminės režimo varomosios jėgos – 1) galia (pajėgumai); 2) žinios (idėjos); 3) interesai. Režimai yra linkę transformuotis kintant šioms jėgoms. Besikeičiantys ekonominiai, politiniai, socialiniai ir kt. veiksniai bei naujos technologijos gali pakeisti derybinę veikėjų galią.³⁷

1.4. Tarptautinė finansinė sistema iki 2008 m. finansų krizės

Nuo 1944 m. įvykę reikšmingi pokyčiai itin pakeitė tarptautinį finansinį režimą. 1944 m. Bretton Woods konferencijos metu buvo pasiūlyta kurti naują tarptautinę finansinę tvarką, kurios dalyviai įsipareigojo siekti geresnio valstybių vystymosi, remiantis abipusiu pasitikėjimu, bendradarbiavimu ir pagalba. JAV suvokė, jog būtina steigti naujas tarptautines finansines institucijas, kurios pagerintų ekonomikos augimą ir tarptautinę prekybą pokario pasaulyje.³⁸

Šaltasis karas sukėlė naujas politinio, ekonominio regioninio ir tarptautinio bendradarbiavimo formas, prisidėjusias prie finansinio režimo kūrimo. Didėjant tarptautinei ekonominei bei finansinei sąveikai, poreikis suderintoms elgesio taisyklėms buvo itin reikšmingas. Todėl buvo įsteigtos tokios svarbios institucijos kaip: Tarptautinis valiutos fondas (toliau TVF) 1947 m.; Bendrasis susitarimas dėl muitų tarifų ir prekybos 1947 m.; Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (toliau EBPO) 1961 m.; Tarptautinis rekonstrukcijos ir plėtros bankas 1994 m.; Pasaulio bankas (toliau PB) 1994 m. bei kt. institucijos. Šios organizacijos itin sumažino tarptautines prekybos kliūtis, ypač prekių ir paslaugų srityse.³⁹ Net žlugus Bretton Woods sistemai, pagrindinis dėmesys buvo skiriamas taisyklėms ir konvencijoms, reguliuojančioms daugybę finansinių operacijų, kuriose pirmiausia dalyvauja privatus sektorius.⁴⁰

1995 m. įkurta Pasaulio prekybos organizacija (toliau PPO), pakeitusi Bendrąjį susitarimą dėl muitų tarifų ir prekybos.⁴¹ Institucijai buvo suteikti dideli įgaliojimai diegti bei prižiūrėti tarptautinius prekybos ir finansinių sandorių standartus. Organizacijos narės įsipareigojo mažinti įvairių finansinių paslaugų apribojimus. Tarptautinis finansinis režimas tapo vis atviresnis dėl reguliavimų naikinimo bei

³⁶ John G. Ikenberry, „The End of Liberal International Order?“ *International Affairs*, 94(1), 2018, 7-23.

³⁷ Levy, Young ir Zurn, 275-287.

³⁸ ShareAmerica, „The evolving global financial system.“ US: ShareAmerica, 2015. <<https://share.america.gov/evolving-global-financial-system/>> [Žiūrėta 2021 01 19].

³⁹ Ten pat.

⁴⁰ U.S. Department of the Treasury, „The Global Financial System: Perspective and Challenges Treasury Assistant Secretary for International Affairs Edwin M. Truman Remarks at the Federal Reserve Bank of Atlanta.“ JAV: U.S. Department of the Treasury, 2020. <<https://bit.ly/32DbGiP>> [Žiūrėta 2021 01 20].

⁴¹ ShareAmerica.

abipusio informacijos dalijimosi. Apibendrinant, galima teigti, jog įvairios finansinės institucijos padėjo ekonominės bei finansinės integracijos, ekonomikos augimo, laisvų rinkų ir finansinio stabilumo pagrindus visame pasaulyje (globalizacija). Tarptautinė bendruomenė pritarė šiems bendriems ideologiniams ir politiniams finansinio režimo principams.⁴²

JAV kaip esminė finansinių institucijų bei principų kūrėja ir puoselėtoja išsigalėjo kaip globali finansinė galia. Pastaroji gali būti apibrėžiama kaip disponuojanti didžiąja dalimi žaliavų, kapitalo šaltinių, rinkų kontrole, konkurenciniu pranašumu, todėl minimizuojanti išorės jėgų poveikį ir, priešingai, įgyjant galimybes daryti reikšmingą įtaką tarptautinei bendruomenei.⁴³ JAV liberali hegemonija buvo kuriama atviros daugiašalės prekybos pagrindu, įsipareigojimais valdyti pasaulio ekonomiką, steigiant naujas nuolatinės institucijas bei ypatingą dėmesį skiriant Vakarų liberaliosios demokratijos santykiams. Nepaisant didžiausios pasaulyje valstybinės skolos, JAV greitas atsigavimas po karo didino jos finansinius išteklius, kuomet didelius karinius nuostolius patyrusios sąjungininkės Europoje susidūrė su reikšmingais ekonominiais iššūkiais. Tarptautinės finansinės pagalbos principas buvo paskatintas JAV ekonomikos atkūrimo programos (Maršalo plano). Pradiniame etape buvo teikiamos paskolos rekonstrukcijai Europos valstybėms finansuoti, tačiau ilgainiui nauji finansiniai projektai pradėti plėtoti visame pasaulyje. JAV teikė privačių bankų paskolas, norėdama skatinti kapitalistinę plėtrą. JAV doleris tapo pasauline rezervo valiuta, šalis organizavo ir manipuliavo pasaulinio kredito praktika.⁴⁴ Be kita ko, devintajame dešimtmetyje Vašingtono konsensuso (dažnai vertinamas kaip neoliberalizmo sinonimas) 10 priimtų punktų sistema tapo globalios ekonominės bei finansinės plėtros pagrindu, kurį patvirtino TVF, PB ir kitos institucijos. Mainais į paskolas ir skolų restruktūrizavimą, valstybės (ypač besivystančios, susikūrusios po kolonializmo žlugimo) privalėjo laikytis nustatytų sąlygų: 1) fiskalinės drausmės, biudžeto deficito mažinimo; 2) valstybių išlaidų mažinimo kariuomenės srityje; 3) mokesčių reformos; 4) finansų liberalizavimo; 5) konkurencingo valiutos kurso, padedančio skatinti eksportą; 6) prekybos liberalizavimo, naikinant importo licencijavimą ir tarifų mažinimą; 7) tiesioginių užsienio investicijų skatinimo; 8) valstybės įmonių privatizavimo, užtikrinančio efektyvų valdymą bei gerus rezultatus; 9) ekonomikos reguliavimo naikinimo; 10) nuosavybės teisių apsaugos.⁴⁵ Kiekviena nauja valstybė turėjo perimti tarptautinės ekonominės, finansinės rinkos sąlygas bei principus.

⁴² Stephen Kaufman, „From depression and war, the rise of a new global financial order.“ US: ShareAmerica, 2015. <<https://share.america.gov/rise-of-new-global-financial-order/>> [Žiūrėta 2020 12 28].

⁴³ Schmidt, 8.

⁴⁴ Kaufman.

⁴⁵ Steger ir Ravi, 1-138.

Taigi, pokario tarptautinis finansinis režimas formavosi skatindamas tarpvalstybinę finansų rinkų integraciją, srautų apimtį didinimą, institucijų bei bankų steigimą. Valstybės plėtojo tarpusavio priklausomybę, atvirumą, dereguliavimą. Ši tarptautinė bendruomenė išsiskyrė apibrėžtais bendrais oficialiais principais, taisyklėmis, institucijomis, interesais ir kt. Visgi, svarbu pastebėti, jog finansinė globalizacija sudarė sąlygas ekonominėms krizėms. 2008 m. krizė lėmė finansinės sistemos tarptautines transformacijas, kurias paskatino JAV. Finansinis režimas patyrė naujus pokyčius – negriežtą komercinių ir investicinių bankų reguliavimą bei technologinių naujovių sukurtų finansinių produktų plėtrą (FinTech).⁴⁶ Vadinasi, galima teigti, jog tarptautinę finansinę sistemą sudaro privatus (bankai, kitos finansinės institucijos, rinkos ir kt.) ir tarptautinis (centriniai bankai, tarptautinės finansų institucijos ir kt.) sektoriai. Juos jungia infrastruktūra, susidedanti iš investicijų, prekybos srautų, mokėjimų, reguliavimo, rizikos priežiūros ir pan. Finansinės technologijos taip pat yra itin svarbi šios sistemos dalis, ypač pastaraisiais metais ne tik paskatinusi globalius jos pokyčius, bet ir besiformuojanti į savitą tarptautinį režimą.

1.5. Tyrimo metodologija

Magistro darbe yra pasirinktas atvejo studijos metodas, parankus detaliam bei giliai vieno ar kelių tiriamųjų reiškinių analizei. Atvejo analizės metodas suteikia galimybę nagrinėti realias, konkrečios tikrovės situacijas, kurios vėliau gali būti paverčiamos elgesio modeliais. Tad, šiame darbe nagrinėjamas naujas tarptautinis reiškinys – besiformuojantis globalus Kinijos kuriamas FinTech režimas. Pasirinkto atvejo ribos – nuo 2014 m., kuomet Kinija įsipareigojo siekti lyderystės finansinių technologijų srityse, iki einamojo laikotarpio.

Atvejui išanalizuoti naudojami kokybiniai duomenys, surinkti iš pirminių ir antrinių šaltinių. Tyrimo pirminiai duomenys – tai oficialūs Kinijos vyriausybės užsienio ir vidaus politikos, Kinijos Liaudies banko, Kinijos FinTech bendrovių dokumentai, reglamentuojantys finansinių technologijų plėtrą bei veikimą. Pirminiais duomenimis taip pat tampa tarptautinių tyrimų institucijų ir tyrėjų pateikti statistiniai duomenys. Darbe naudojami antriniai šaltiniai yra žiniasklaidos pateikta medžiaga bei mokslinė literatūra tiriamąja tema. Svarbu pastebėti, jog didžiausias dėmesys bus skiriamas esminėms Kinijos tarptautinėms iniciatyvoms bei pagrindinėms ir didžiausioms FinTech bendrovėms.

Duomenų analizės metodu pasirinkta kokybinė aprašomoji–interpretacinė analizė. Šis metodas siūlo pirminius bei antrinius šaltinius klasifikuoti į atitinkamas kategorijas, taip naudojant

⁴⁶ Paul Langley, *World Financial Orders. An Historical International Political Economy*. JK: Routledge, 2002, 71.

interpretavimo strategiją.⁴⁷ Metodas neatmeta kategorizavimo, kylančio iš teorijų bei kitų tyrimų.⁴⁸ Todėl atvejo analizė atliekama remiantis darbe pateikta režimų teorija, pristatyta per neoliberalizmo prizmę, kuri siūlo atitinkamas režimo kūrimo kategorijas – režimo dėmenis bei formavimosi kategorijas. Pasirinkto metodo priemonės – kategorizavimo – tikslas yra nustatyti reiškinio dėsningumą, integruoti jas į nuoseklų modelį.⁴⁹ Magistro darbe taip pat formuluojamos viena pirminė ir dvi šalutinės hipotezės, kylančios iš akademinėje bendruomenėje vyraujančių prielaidų bei tyrimo klausimo. Tyrime bus siekiama patvirtinti arba paneigti išsikeltas hipotezes, išsiaiškinant, kokiomis priemonėmis Kinija formuoja tarptautinį FinTech režimą, įvertinant jo dėmenų bei Kinijos plėtojama iniciatyvų perėmimą tarptautinėje erdvėje. Todėl surinkti duomenys, interpretuoti režimo teorijos išskirtose kategorijose, turėtų padėti išanalizuoti Kinijos globalaus FinTech režimo kūrimą bei jo ypatybes. Be to, magistro darbe remiamasi lyginamuoju metodu, kuomet yra sugretinami dviejų – JAV ir Kinijos – atitinkami FinTech produktai, iniciatyvos bei plėtra per pasirinktą nagrinėjamą laikotarpį. Šis lyginimas prisidėtų prie Kinijos vaidmens įvertinimo tarptautiniame FinTech, globalioje finansinėje sistemoje apskritai bei JAV FinTech padėties nustatymo tarptautinėje erdvėje.

2. FINTECH EVOLIUCIJA, SAMPRATA BEI FUNKCIONAVIMAS

Plačiai pripažįstama, jog FinTech – tai naujosiomis technologijomis (didžiais duomenimis, debesų kompiuterija, dirbtiniu intelektu) pagrįstos finansinės inovacijos, kuriančios naujus verslo modelius, programas, procesus, produktus, turinčius reikšmingą poveikį finansų rinkoms bei institucijoms (Dhar, Stein, 2017; Puschmann, 2016; Barberis 2014).⁵⁰ Esminis FinTech tikslas – keisti vartotojų ir įmonių prieigą prie asmeninių finansų bei konkuruoti su tradicinėmis finansinėmis paslaugomis.⁵¹ FinTech išplėtė vartotojų ratą, kadangi teikia paslaugas valstybėms, neturinčioms išvystyto tradicinio bankų sektoriaus, MVĮ, vartotojams, gyvenantiems nuošaliose vietovėse ar neatitinkantiems bankų reikalavimų paslaugoms gauti. Tad FinTech sukėlė revoliuciją daugelyje sričių – tradicinėse bankų, prekybos, draudimo, rizikos valdymo ir kt. sferose. FinTech ne tik didina finansų rinkų efektyvumą, palengvina ir spartina finansinius procesus, tačiau taip pat skatina konkurenciją tradiciniams bankams bei keičia finansinę sistemą.

⁴⁷ Robert Elliott ir Ladislav Timulak, *Essentials of Descriptive-Interpretive Qualitative Research: A Generic Approach*. JAV: APA Publishing, 2021, 5.

⁴⁸ Robert Elliott ir Ladislav Timulak, „Descriptive and interpretive approaches to qualitative research.“ Kn. Paul Gilbert ir Jeremy Miles, *A Handbook of research methods in clinical and health psychology*. JK: Oxford University Press, 2005, 152-156.

⁴⁹ Ten pat.

⁵⁰ Anjan V. Thakor, „Fintech and banking: What do we know?“ *Journal of Financial Intermediation*, 41, 2020, 2.

⁵¹ Sean Peek, „What Is Fintech? Definition, Evolution and Examples.“ JAV: U.S. Chamber Of Commerce, 2020. <<https://www.uschamber.com/co/run/business-financing/what-is-fintech>> [Žiūrėta 2021 02 01].

Akademinė bendruomenė išskiria tris FinTech laikotarpius. Dėl šios priežasties, būtina pastebėti, jog finansinės inovacijos nebūtinai yra tik skaitmeninės ar itin modernios. Pradmenys atsekami JAV nuo 1950-ųjų m. pabaigos, kuomet buvo sukurti pirmieji bankomatai, plačioje visuomenėje pradėtos naudoti kreditinės kortelės, bankų apskaitos sistemos, įvyko verslo procesų skaitmenizacija (FinTech 1.0).⁵² Internetiniai finansai bei internetinės platformos, gebančios analizuoti informaciją apie vartotojus ir susieti ją su verslo produktais, lėmė FinTech 2.0.⁵³ Šiuo laikotarpiu susiformuoja internetinė bankininkystė, plėtojasi mobilieji įrenginiai, įsteigiamos lyderiaujančios FinTech bendrovės (Amazon, Alibaba ir kt.) bei kitos finansinės įmonės (Nasdaq, Bloomberg ir kt.). Bendravimas su vartotojais tampa skaitmenizuotas, taip keičiant visuomenės sąveiką su finansinėmis institucijomis. JAV įtaka tarptautiniame finansiniame režime sustiprėja 1973 m. įsteigus tarptautinių tarpbankinių finansinių atsiskaitymų organizaciją (angl. *SWIFT*). Tai didžiausias pasaulio finansinių transakcijų tinklas. Organizacija sukūrė operatyvinę tarptautinių institucijų komunikaciją ir pinigų pervedimą. Nepaisant to, jog organizacija turėtų būti geopolitiškai neutrali, dėl daugumos sandorių, nukreiptų per Niujorką bei sudarytų JAV doleriais, valstybė, naudodamasi šiuo tinklu, daro itin didelę įtaką jame dalyvaujantiems partneriams (tinklų „apginklavimas“). JAV yra linkusi grasinti sankcijomis valstybėms, atsisakančioms vykdyti jos nurodymus šiame tinkle.⁵⁴ Būtina paminėti, jog FinTech 2.0 taip pat skatino Azijos regionas, ypač Kinija, kadangi šalies visuomenė neišreiškė reikšmingo bankinių kortelių, aktyviai naudojamų Vakaruose, poreikio. 2008 m. finansų krizė žymi FinTech 2.0 eros pabaigą. Krizė lėmė visuomenės nepasitikėjimą tradicinėmis bankų paslaugomis, naujų finansinių žaidėjų atsiradimą bei paskatino jau įsitvirtinusių įmonių finansinių produktų globalią plėtrą. Tad nuo 2008 m. FinTech bendrovės padarė reikšmingą įtaką visuomenės ir inovacijų sąveikai, taip pereinant į FinTech 3.0.⁵⁵ Šis reiškinys vertinamas kaip besiformuojantis naujas finansinių paslaugų modelis (Dhar, Stein, 2017; Maier, 2016),⁵⁶ pradėtas nagrinėti atskirai nuo globalios finansinės sistemos. Be to, teigiama, jog Azija ir Afrika įžengia į FinTech 3.5 erą dėl šios srities pokyčių, kuriuos itin paskatino nacionalinių vyriausybių sprendimai.⁵⁷

Plačiai pripažįstama, jog FinTech veikimas yra itin platus, todėl jo veiklos sritis sudėtinga klasifikuoti. Nepaisant to, akademinė bei tarptautinė bendruomenės FinTech veiklą skirsto į keturias

⁵² Global FinTech Hub Report 2020, *When Thousands of Boats Compete to Sail, the Best Built Wins*

⁵³ Ten pat.

⁵⁴ The Economist, *Geopolitics and technology threaten America's financial dominance.*

⁵⁵ Global FinTech Hub Report 2020, *When Thousands of Boats Compete to Sail, the Best Built Wins*

⁵⁶ Yonghee Kim, Young-Ju Park, Jeongil Choi ir Jiyoung Yeon, „The Adoption of Mobile Payment Services for „Fintech.“ *International Journal of Applied Engineering Research*, 11(2), 1058–1061.

⁵⁷ Github, „How did Finances and Technology Evolve into what is Today Known as FinTech?“ JK: Github, 2020. <<https://github.net/blog/history-of-fintech/>> [Žiūrėta 2021 05 01].

plačias sritis: 1) kreditus, indėlius ir kapitalo pritraukimo paslaugas; 2) mokėjimus, kliringą (nepiniginis atsiskaitymas); 3) investicijų ir turto valdymo paslaugas; 4) draudimą (InsurTech) (Shim, Shin, 2016; Anne Sraders, 2019).⁵⁸ Pirmoje srityje dominuoja P2P (angl. *peer-to-peer*) skolinimas. Tai pinigų skolinimas asmenims ar įmonėms per internetines paslaugas, kurios nenaudojant tarpininkaujančio banko, tiesiogiai sujungia skolininką ir skolintoją. Tokiu būdu kiekvienas gali tapti skolininku arba investuotoju. FinTech, remiantis didžiais duomenimis, nustato tinkamiausią kredito paslaugą atitinkamam vartotojui. Duomenys yra renkami iš vartotojų naudojamų prietaisų (išmanieji telefonai, laikrodžiai, kompiuteriai ir t.t.), sekant vartotojų pajamas, mokėjimus, išlaidas, pomėgius ir t.t. P2P skolinimas itin išaugo JAV, Europoje bei Kinijoje po 2008 m. finansinės krizės, kritus visuomenės pasitikėjimui tradicinių bankų veikla (Marquez, 2019; Arner, Barberis, Buckley, 2015).

Didžiausią potencialą antroje srityje turi kriptovaliutos. Svarbu pastebėti, jog vyrauja daugybė kriptovaliutų tipų – bendrieji mokėjimai, įmonių kuponai, skaitmeniniai vertybiniai popieriai ir kt. Populiariausia – 2009 m. sukurta Bitcoin kriptovaliuta, leidžianti vykdyti finansinius sandorius nesinaudojant bankų sistemomis, kadangi tai yra virtuali valiuta, saugoma elektroninėje pinigineje virtualioje erdvėje. Visos skaitmeninės operacijos patenka į virtualią knygą – blockchain – decentralizuotą kontrolės sistemą, pašalinančią poreikį tradiciniams bankams, kitoms finansinėms ir reguliavimo įstaigoms tikrinti finansines operacijas.⁵⁹ Šioje srityje taip pat itin paplitusios elektroninės mobiliosios pinigines bei mokėjimo programos (PayPal, Alipay, WeChat, ir kt.). FinTech reikšmingai pakeitė investicijų valdymo paslaugas, įgalindamas robo-konsultantus. Šie, teikdami algoritmais pagrįstas turto rekomendacijas, valdydami bei analizuodami klientų portfelį visą parą, padidina rinkos efektyvumą ir sumažina išlaidas.⁶⁰ Siekiant efektyviau teikti investicijų ir turto valdymo paslaugas, populiarėja mobilių programėlių, prekiaujančių akcijomis, kūrimas. Tokiu būdu investuotojams suteikiama galimybė pirkti ar parduoti akcijas savo mobiliuosiuose įrenginiuose, nesikreipiant į vertybinių popierių biržas. Per pastaruosius metus taip pat išaugo biudžeto sudarymo programų, sekančių vartotojų pajamas, mokėjimus, išlaidas, ir t.t. skaičius.⁶¹ Tokios programos keičia vartotojų mąstyseną bei elgseną. Draudimo srityje, remiantis didžiais duomenimis, draudimo bendrovės naudoja itin didelį kiekį informacijos apie asmenį, todėl yra įgalintos žymiai tiksliau apskaičiuoti galimą riziką ir pateikti optimaliausius pasiūlymus.⁶²

⁵⁸ Thakor, 2-3.

⁵⁹ Ten pat, 2-5.

⁶⁰ Anne Sraders, „What Is FinTech? Uses and Examples.“ JAV: TheStreet, 2019.
<<https://www.thestreet.com/technology/what-is-fintech-14885154>> [Žiūrėta 2021 02 02].

⁶¹ Ten pat.

⁶² Thakor, 5.

Būtina pastebėti, jog FinTech plečiasi sparčiau nei nacionaliniai ar tarptautiniai įstatymai. Todėl įstatyminės spragos lėmė saugumo grėsmes (politines, finansines, duomenų apsaugos ir t.t.). Dėl šios priežasties itin aktyvėja FinTech reguliavimas. Institucijos skiria baudas FinTech įmonėms už pažeidimus, priima naujus įstatymus, stiprinančius duomenų apsaugą, priežiūrą ir griežtinančius taisykles. Tarptautinėje erdvėje bendrai pripažintas vienodų finansinių technologijų sąlygų užtikrinimas: vartotojų duomenų apsauga, pinigų plovimo ir sukčiavimo prevencija, veiklos vykdymo etikos užtikrinimas.⁶³ FinTech lyderiaujančiose šalyse įmonių veikla griežtai kontroliuojama. Pavyzdžiui, ES FinTech paslaugas reguliuoja Antroji mokėjimo paslaugų direktyva (toliau – PSD2).⁶⁴ Taip pat, Europoje, Šiaurės Amerikoje, Afrikoje, Azijoje, Australijoje itin populiarėja vad. „smėlio dėžės“ (angl. *regulatory sandbox*). Tai bandomoji finansinių technologijų aplinka, skirta startuoliams išbandyti savo produktą.⁶⁵ Taip pat populiarėja reguliacinės technologijos (RegTech), suteikiančios galimybę stebėti ir optimizuoti procesus realiuoju laiku, susijusius su rizikų identifikavimu, klientų duomenų saugumu, pinigų plovimo prevencija ir t.t. Be to, RegTech sukuria platformą, kurioje modeliuojama nauja reguliavimo politika, siekiant įvertinti jos poveikį prieš priimant įstatymus.⁶⁶ Tačiau svarbu pastebėti, jog tarptautinėje erdvėje vyrauja skirtingos finansinės sistemos, išsiskiriančios nevienodu reguliavimu, darančiu įtaką tarptautinei FinTech rinkai. Akademinė bendruomenė abejoja bendro reguliavimo, tenkinančio visas suinteresuotąsias puses, sukūrimu. Tačiau, būtina pabrėžti, jog Kinija, aktyviai plėsdama finansines technologijas tarptautinėje erdvėje, yra išsikėlusį tikslą kurti tarptautinį FinTech režimą, tad ir bendrą globalią finansinių technologijų reguliacinę sistemą. Būtent Kinija paskatino FinTech analizuoti kaip besikuriantį atskirą režimą, formuojantį globalius tarpvalstybinius tinklus, kadangi ilgą laiką FinTech buvo vertinamas kartu su tarptautine finansine sistema. FinTech tarpvalstybinės sąsajos nebuvo išvystytos ar sureikšmintos ir tik pastaraisiais metais sulaukė aktyvaus vartotojų, investuotojų ir reguliavimo institucijų dėmesio.

⁶³ Edgaras Savickas, „Naujasis bankų asociacijos vadovas: kita krizė bus visiškai kitokia.“ Lietuva: lrt.lt, 2017. <<https://bit.ly/3o9GK3R>> [Žiūrėta 2021 02 03].

⁶⁴ Europos Parlamentas, „Europos Parlamento Ir Tarybos Direktyva (ES) 2015/2366 2015 m. lapkričio 25 d. dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB.“ (32015L2366). Belgija: Europos Parlamentas, 2015, 35-117.

⁶⁵ Europos Parlamentas, „Regulatory Sandboxes and Innovation Hubs for FinTech.“ Belgija: Europos Parlamentas, 2020, 8-55.

⁶⁶ Samanta Grauzinienė, „Finansinių Technologijų Priėmimo Veiksnių Įtakos Nustatymo Tyrimas Lietuvos Kontekste.“ Baigiamasis bakalauro darbas, Vytauto Didžiojo universitetas, 2020, 9.

3. BESIFORMUOJANTIS TARPTAUTINIS FINTECH REŽIMAS – KINIJOS HEGEMONIJA?

3.1. Kinijos FinTech strategija

2014 m. Kinijos prezidentas Xi Jinping`as pabrėžė, jog Kinija sieks lyderystės finansinių ir kitų technologijų srityse.⁶⁷ Ši išsikelta tikslą patvirtina Kinijos FinTech rodikliai: nors 2014 m. Kinija sudarė vos 9 proc. pasaulinio FinTech, jau 2015 m. skaičius išaugo iki 20 proc., o 2016 m. Kinija aplenkė JAV kaip pasaulinę lyderę, sudarydama 47 proc. pasaulinio FinTech.⁶⁸ Reikšminga FinTech plėtra 2016 m. paskatino Kinijos vyriausybę 13–jame penkmečio plane (2016–2020 m.) išsikelti į inovacijas orientuotą strategiją.⁶⁹ 2017 m. Kinijos vyriausybė taip pat paskelbė skaitmeninės plėtros planą, kuriame akcentavo savo tikslą tapti pasauline lydere didžiųjų duomenų bei dirbtinio intelekto srityse, juos standartizuojant ir plečiant iki 2030 m.⁷⁰ 2021–2025 m. Kinijos 14–ojo penkmečio plano koncepcijoje technologijų sektorius nurodomas kaip pagrindinis siekiant kurti modernią, inovacijomis pagrįstą finansų sistemą.⁷¹ Kinijos tikslas tapti mokslo ir technologijų supervalstybe akcentuojamas ir daugelyje kitų oficialių dokumentų.

Kinija 14–ajame penkmečio plane (2021–2025 m.) išsikėlė naują plėtros strategiją – Vidaus-tarptautinę dvigubą apyvartą (angl. *Domestic-international dual circulation*) – pagal kurią vidaus ir tarptautinė rinka skatina viena kitą, tačiau prioritetą teikiamas vidaus vartojimui.⁷² Viena vertus, dėl COVID–19 pandemijos paskatinto protekcionizmo ir susitraukusios pasaulinės rinkos, Kinija siekia visapusiškai išnaudoti savo didžiulę vidaus rinką kaip pranašumą. Todėl Kinijos FinTech valstybės viduje turi du esminius tikslus: 1) maksimizuoti Kinijos bankų ekonominį potencialą, 2) kartu integruojant likusius šalies bankus.⁷³ Kinija taip pat skatina tarptautinį bendradarbiavimą plačiau atveriant savo rinką bei institucijas. Išsikeltiems tikslams įgyvendinti remiamasi trimis rodikliais: 1) iškraipymų pašalinimu; 2) difuzija; 3) naujovių plėtra. Pirmajam rodikliui pasiekti reikia reformuoti finansų rinką, mažinant išteklių paskirstymo iškraipymus ir užtikrinant išteklių konkurencingumą bei produktyvų jų panaudojimą. Kinija taip pat išipareigojo ženkliai didinti visuomenės pasitenkinimą

⁶⁷ MERICS, „China’s Digital Rise. Challenges for Europe.“ 7. Vokietija: MERICS, 2019, 9.

⁶⁸ Oliver Wyman, „FinTech in China Hitting the Moving Target.“ JAV: Oliver Wyman, 2017, 6.

⁶⁹ Central Committee of the Communist Party of China, „The 13th Five-Year Plan For Economic And Social Development Of The People’s Republic Of China 2016–2020.“ Kinija: Central Committee of the Communist Party of China, 2016.

⁷⁰ MERICS, 28-29.

⁷¹ Avi Nagel, „Why 2021 Will be a Big Year for Fintech in China.“ JK: The FinTech Times, 2021.

<<https://thefintechtimes.com/why-2021-will-be-a-big-year-for-fintech-in-china/>> [Žiūrėta 2021 02 20].

⁷² Chi Hung Kwan, „Dual Circulation“ as China’s New Development strategy.“ Japonija: Research Institute of Economy, Trade and Industry, 2020. <<https://www.rieti.go.jp/en/china/20101301.html>> [Žiūrėta 2021 03 23].

⁷³ Marco Marsans, „China’s Fintech Revolution.“ JAV: CSIS, 2021. <<https://www.csis.org/blogs/new-perspectives-asia/chinas-fintech-revolution>> [Žiūrėta 2021 02 06].

FinTech teikiamomis paslaugomis. Antrasis rodiklis siekiamas užtikrinant pažangių technologijų, jų produktų ir valdymo modelių sklaidą globaliu mastu. FinTech įmonės raginamos plėstis už šalies ribų bei diegti inovacijas įvairiose srityse – pramonėje, žemės ūkyje, medicinoje ir kt. Tad Kinijos vyriausybė finansuoja tiek pagrindines, tiek pradedančias įmones bei kuria programas, skirtas remti inovacijas ir verslumą. Taip pat siekiama pritraukti užsienio FinTech bendroves plėsti veiklą Kinijoje. Trečiąjį rodiklį užtikrinti skatinamas naujų inovacijų ir technologijų atradimas. Tam reikalinga atviresnė, iš apačios į viršų nukreipta inovacijų sistema, pagrįsta akademinės bendruomenės integravimu ir griežtesnėmis intelektinės nuosavybės teisėmis. Todėl Kinija taip pat kuria naują vidinę reguliavimo sistemą.⁷⁴ Svarbu paminėti, jog FinTech sektorius iki 2015 m. buvo mažai reguliuojamas. Dauguma FinTech įmonių pozicionavo save kaip informacinių technologijų bendroves, taip apeidamos menką reguliavimą.⁷⁵ Todėl Kinijos vyriausybė ėmėsi griežtesnės FinTech kontrolės bei rizikos mažinimo, itin padidindama įvairių institucijų (politinių, bankinių, draudimų, informacinių, mokslinių ir t.t.) įtaką FinTech srityje.

Tad dviguba Kinijos strategija – vidaus ir tarptautinės rinkos skatinimas – papildo ir stiprina viena kitą, taip didindama abiejų potencialą, atverdama Kinijos rinką, integruodama ją su likusiu pasauliu, pritraukdama daugiau užsienio investicijų ir esą skatindama pasaulinės rinkos atsigavimą bei atsivėrimą. Apibendrinant, galima teigti, jog FinTech paskatino Kinijos tradicinės finansų sistemos, kurioje dominuoja keli dideli valstybiniai bankai, reformavimą („demokratizaciją“). Todėl kuriama nauja, labiau decentralizuota Kinijos finansinė sistema, gebanti efektyviau išnaudoti valstybės vidaus ir užsienio bankų bei kitų finansinių bendrovių potencialą.

3.2. Tarptautinio FinTech režimo formavimasis

3.2.1. Tarptautinio FinTech režimo institucionalizacija

Remiantis teorija, tarptautinio režimo atsiradimą gali lemti hegemono iškilimas. Būtina priminti, jog hegemonija grindžiama ne vien disponuojamais materialiais ištekliais. Hegemonui svarbu užsitikrinti kitų tarptautinių subjektų įsitraukimą į jo kuriamas bei režimą struktūruojančias institucijas. Kinijos praktika įrodo, jog ji aktyviai siekia formuoti globalų FinTech režimą per tarptautines iniciatyvas (institucijas).

Akivaizdu, jog Kinija itin suinteresuota tarpvalstybinės FinTech sistemos kūrimu Europoje. Vadinamojo CHOICE tinklo atliktų tyrimų duomenimis, 17+1 FinTech forume dalyvaujančioms

⁷⁴ World Bank Group, „Innovative China. New Drivers of Growth.“ JAV: World Bank Group, 2019, 22.

⁷⁵ MERICS, 9.

valstybėms (Kinija bei 17 Vidurio ir Rytų Europos šalių) Kinijos įtaka didėja – santyčiai gilėja politinėje, ekonominėje, visuomeninėje srityse.⁷⁶ Šis forumas yra pagrindinis minėtų valstybių FinTech bendradarbiavimo tinklas, kuriame siekiama rasti balansą tarp inovacijų ir rizikos valdymo. FinTech yra viena iš partnerystės sričių, kadangi tarpusavio bendradarbiavimas plėtojamas ir kitose sferose. Remiantis teorija, 17+1 FinTech forumas gali būti vertinamas kaip itin svarbus FinTech režimo institucionalizacijai, kadangi jis apima daugybę įvairių bendradarbiavimo formatų: rengiami aukščiausio lygio, nacionalinių koordinatorių susitikimai, organizuojamos įprastos diskusijos ar partnerystės konsultacijos, kuriamas bendras MVĮ koordinavimo mechanizmas, įsteigtos įvairaus pobūdžio institucijos. Itin pabrėžiamas reguliavimo spragų naikinimas tiek nacionaliniu, tiek Europos lygmeniu, siekiant užtikrinti vienodas valstybių sąlygas. Visų valstybių retorika išsiskiria pagarba ES taisyklėms ir principams, palaiko atvirumą, įtrauktį, skaidrumą, naudingą partnerystę.

Būtina pabrėžti Lietuvos vaidmenį 17+1 FinTech forume. Valstybė šią iniciatyvą vertino kaip skirtingų regionų bendradarbiavimo platformą, skirtą blockchain, vartotojų ir duomenų apsaugos, kibernetinio saugumo, rizikos valdymo, reguliavimo politikos stiprinimui. Lietuva save pozicionavo kaip 17+1 FinTech forumo centrą, suteikiantį galimybę lengvai ir greitai patekti į Europos rinką Kinijos finansinėms bendrovėms. Iki 2020 m. Lietuvoje veikė devynios licencijuotos Kinijos FinTech įmonės. Be to, vis daugiau Kinijos bendrovių išreiškia susidomėjimą prisijungti prie Lietuvos banko mokėjimų sistemos CENTROLINK.⁷⁷ 2019 m. Lietuva taip pat surengė rekordinę FinTech konferenciją ir įsteigė „Digital 17+1“ koordinavimo centrą, kurį sudaro valstybių narių finansų ministrai ir bankų atstovai. Šia veikla bei finansinių technologijų plėtra Lietuva užsitikrino tarptautinį pripažinimą FinTech srityje. Visgi, po kelerių metų dalyvavimo 17+1, Baltijos valstybės svarstė palikti forumą, o Lietuva apskritai iš jo pasitraukė. Lietuvos teigimu, ji išvelgė daugiau prasmės dalyvauti formate su visomis ES šalimis.⁷⁸ Tad, viena vertus, galima teigti, jog formuojasi regioninė FinTech institucionalizacija, galinti turėti įtakos ES sprendimų, susijusių su Kinija, priėmimui. Kita vertus, vertinant Lietuvos veiksmus, panašu, jog šalis neperima Kinijos FinTech režimo ideologijos, o tai prieštarauja hegemono koncepcijai. Vadinasi, Kinija nesugebėjo perkelti savo užsienio politikos suvokimo į bendradarbiavimo su VRE žodyną.⁷⁹

⁷⁶ TSPMI, „Daugiau nei tuščias kiautas: Kinijos augantis vaidmuo Vidurio ir Rytų Europoje.“ Lietuva: TSPMI, 2020. <<https://www.tspmi.vu.lt/naujienos/choice-china-observers-central-eastern-europe-tyrimas/>> [Žiūrėta 2021 03 24].

⁷⁷ CENTROLINK suteikia galimybę per Lietuvos banko infrastruktūrą prisijungti prie bendros mokėjimų eurais erdvės (SEPA) visiems Europos ekonominėje erdvėje licencijuotiems mokėjimo paslaugų teikėjams – bankams, specializuotiems bankams, kredito unijoms, el. pinigų įstaigoms, mokėjimo įstaigoms.

⁷⁸ LRT.lt, „Lithuania mulls leaving China`s 17+1 forum, expanding links with Taiwan.“ Lietuva: LRT., 2021. <<https://bit.ly/3etpW38>> [Žiūrėta 2021 03 24].

⁷⁹ TSPMI.

Panašią išvadą galima daryti įvertinus Kinijos „Skaitmeninio šilko kelio“ (dar vadinamo „Informaciniu“ ar „Internetiniu“),⁸⁰ iniciatyvą, siekiančią pasaulinės skaitmenizacijos. Viena vertus, valstybės–narės yra linkusios prisijungti prie „Skaitmeninio šilko kelio“, reikšmingo propaguojant FinTech režimo principus bei normas. „Skaitmeninis šilko kelias“ apima daugybę iniciatyvų, susijusių su elektroninės prekybos plėtra bei skaitmeniniu bendradarbiavimu, todėl gilina finansinių technologijų pasiekiamumą ir priklausomumą nuo Kinijos Europos, Azijos, Vidurio Rytų ir Afrikos regionuose. Be to, pagrindinės Kinijos užsienio investicijų gavėjos yra tokios Europos valstybės kaip Vokietija ir Italija. Apskritai Kinija pasirašė „Skaitmeninio šilko kelio“ standartizacijos ir veiksmų planus su 49 valstybėmis.⁸¹ Kinija yra pagrindinė šios iniciatyvos varomoji jėga. Per „Skaitmeninį šilko kelią“ valstybė skatina labiau į Aziją ir mažiau į JAV orientuotą skaitmeninę pasaulio rinką, taip sudarant sąlygas atverti naujas galimybes Kinijos FinTech milžinų (Alibaba, Tencent ir kt.) plėtrai. Vadinasi, šia iniciatyva taip pat siekiama užginčyti JAV tarptautinę skaitmeninę bei FinTech įtaką, siūlant savo konkurencingus FinTech produktus. Tokiu būdu stiprinamas globalus skaitmeninis ryšis su Kinija, sukuriama ekonominė priklausomybė, kuri yra panaudojama politiniais tikslais, t.y. formuojant tarptautinį FinTech režimą. Visgi, kita vertus, nepaisant Kinijos „Skaitmeninio šilko kelio“ plėtros, prie kurios prisijungia daugiausia Azijos, Rytų Afrikos valstybės, Arabijos pusiasalis, Vakarai išreiškia susirūpinimą dėl galimo skaitmeninio autoritarizmo diegimo. Ši koncepcija apibrėžiama kaip skaitmeninių technologijų naudojimas stebint, vykdant represijas ir manipuliuojant savo šalies ir kitų valstybių gyventojais.⁸² Liberaliuose demokratijose vyrauja nuomonė, jog Kinija yra pagrindinė skaitmeninio autoritarizmo varomoji jėga. Suprantama, jog oficiali Kinijos retorika tam prieštarauja, tačiau atitinkamos Vakarų valstybės yra susirūpinusios dėl griežtos Kinijos interneto, informacijos kontrolės bei gyventojų stebėjimo. Manoma, jog tokia politika suteikia Kinijai didesnius ekonominius svetus, politinę įtaką ir žvalgybinį pranašumą.⁸³ Be to, svarbu paminėti, jog 2020–2021 m. Kinijos ir Indijos susidūrimas dėl ginčytino pasienio Himalajų regione, paskatino Indiją uždrausti 177 Kinijos programas, pagrindžiant šį sprendimą privačių duomenų apsaugos neužtikrinimu.⁸⁴

Visgi, lyginant su liberaliomis demokratijomis, Kinija nėra pagrindinė „įsilaužimo technologijų“ (t.y. kenkėjišku kodu, kenkėjiškais mobiliaisiais telefonais) eksportuotoja. Privacy

⁸⁰ MERICS, 28-29.

⁸¹ Huawei yra vertinamas kaip reikšmingas „Skaitmeninio šilko kelio“ investuotojas, pasirašęs 5G sutartis su 28 Europos valstybėmis.

⁸² War On The Rocks, „When It Comes To Digital Authoritarianism, China Is A Challenge — But Not The Only Challenge.“ JAV: War On The Rocks, 2020. <<https://bit.ly/3sK5WPd>> [Žiūrėta 2021 04 11].

⁸³ Richard Ghiasy ir Rajeshwari Krishnamurthy, „China’s Digital Silk Road and the Global Digital Order. JAV: The Diplomat, 2021. <<https://bit.ly/3bgzv4Z>> [Žiūrėta 2021 05 09].

⁸⁴ Funds Europe, „Country focus: China’s fintech ambition.“ Funds Europe, 2020. <<https://www.funds-europe.com/fundtech-autumn-2020/country-focus-china-s-fintech-ambition>> [Žiūrėta 2021 04 22].

International 2016 m. ataskaitoje teigiama, jog 528 įmonės prekiauja komercine „įsilaužimo technologija.“ Daugiau nei 87 proc. šių bendrovių yra EBPO valstybėse narėse, o 75 proc. yra NATO narės.⁸⁵ Privacy International 2019 m. duomenimis, Kinija, Izraelis, JAV, Rusija ir Europos šalys yra pagrindinės „įsilaužimo technologijos“ tiekėjos visame pasaulyje.⁸⁶ Tad, apibendrinant, galima teigti, jog nėra užtekčiai duomenų, įrodančių Kinijos sistemingą strategiją platinėti skaitmeninį autoritarizmą, kadangi panašias technologijas taip pat kuria ir diegia liberaliosios demokratijos.

Siekdama palengvinti tarptautinę elektroninę prekybą, Kinija iniciavo pirmąją Pasaulinę elektroninės prekybos platformą (angl. *Electronic World Trade Platform*). Inicijatyva skirta kurti efektyvią, konkurencingą, supaprastintą elektroninę komerciją, skatinti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą, diegti bendras skaitmeninės prekybos taisykles, užtikrinti vartotojų apsaugą ir t.t.⁸⁷ Partnerystę su šia platforma patvirtino Jungtinių Tautų (toliau JT) pramonės plėtros organizacija, PPO, Pasaulio ekonomikos forumas. Šios institucijos kartu pradėjo bendrą iniciatyvą „E-komercijos įgalinimas“ (angl. *Enabling E-commerce*), kurios tikslas suburti vyriausybes, įmones ir kitus suinteresuotus subjektus diskusijai dėl bendros elektroninės prekybos politikos ir praktikos.⁸⁸ Prie Pasaulinės elektroninės prekybos platformos taip pat jungiasi Afrikos valstybės. Svarbu paminėti, jog Belgija tapo pirmąja Europos šalimi, sudariusia partnerystę su šia platforma bei įsteigusia jos logistikos centrą. Buvusio Belgijos ministro pirmininko teigimu, dalyvavimas iniciatyvoje pabrėžia šalies viziją padėti MVĮ būti konkurencingoms globalioje skaitmeninėje rinkoje, todėl Pasaulinė elektroninė prekybos platforma gali būti reikšminga Europai iniciatyva.⁸⁹

Tarptautinis FinTech režimas taip pat aktyviai formuojamas per reguliariai rengiamas tarptautines FinTech konferencijas, parodas bei mugės. Kinijos tarptautinė prekybos paslaugomis mugė CIFTIS (angl. *China International Fair for Trade in Services*), kuri Kinijos vyriausybės yra vertinama kaip svarbiausia paroda tarptautinės ekonomikos ir prekybos veikloje, per pastaruosius 6 metus pritraukė 184 šalis iš skirtingų pasaulio regionų, apie 300 tarptautinių organizacijų, dešimtis tūkstančių (apie 17 tūkst.) finansinių bendrovių, beveik 100 tūkst. žmonių bei pasiekė apie 529 mlrd. JAV dolerių

⁸⁵ War On The Rocks.

⁸⁶ Privacy International, „How China is supplying surveillance technology and training around the world.“ JK: Privacy International, 2019, 1-11.

⁸⁷ Electronic World Trade Platform, „Concept of EWTP.“ Kinija: Electronic World Trade Platform, 2016. <<https://www.ewtp.org/about/introduction.html>> [Žiūrėta 2020 10 04].

⁸⁸ WTO, „WTO, World Economic Forum and eWTP launch joint public-private dialogue to open up e-commerce for small business.“ WTO, 2017. <https://www.wto.org/english/news_e/news17_e/ecom_11dec17_e.htm#> [Žiūrėta 2021 04 11].

⁸⁹ Electronic World Trade Platform, „eWTP Opens its First European Hub in Belgium.“ Kinija: Electronic World Trade Platform. <<https://www.ewtp.org/article.html?id=eWTP-Belgium>> [Žiūrėta 2021 03 25].

vertės sandorius.⁹⁰ Šios tarptautinės parodos tikslas – sukurti efektyvesnę finansinių paslaugų teikimo platformą tarp partnerių bei bendrą globalaus MVĮ tinklą.⁹¹ Nuo 2014 iki 2019 m. Kinijos Liaudies bankas surengė 52 tarpvalstybines mugės, kuriose dalyvavo apie 30 tūkst. MVĮ iš 87 skirtingų regionų šalių.⁹² Būtina pastebėti, jog MVĮ vis labiau domisi finansinėmis technologijomis, o Kinija yra patraukliausia viso pasaulio MVĮ partnerė. 2019 m. tyrimų duomenimis, 61 proc. skirtingų šalių bendrovių naudojami Kinijos teikiamomis finansinėmis inovacijomis, kuomet JAV FinTech – tik 25 proc.⁹³

Didžiąją dalį tarptautinės bendruomenės taip pat pritraukia Honkongo „FinTech savaitė“, apimanti konferencijas, renginius, diskusijas ir t.t. Nuo 2016 m. iki 2021 m. ši iniciatyva išsiplėtė nuo 35 iki daugiau nei 130 valstybių iš visų pasaulio regionų. Vien 2020 m. tarp daugiau nei 1,2 mln. renginio dalyvių buvo užmegzta daugiau nei 18 tūkst. verslo kontaktų. Honkongo „FinTech savaitės“ tikslas – įtraukti vietines ir pasaulines FinTech įmones į Honkongo FinTech ekosistemą, taip suteikiant galimybę padidinti abipusį verslą, skatinti inovacijas bei prisidėti prie Guandongo–Honkongo–Makao didžiosios įlankos pavertimo tarptautiniu FinTech centru. Pastarasis – tai ekosistema, apimanti FinTech organizacijas, infrastruktūrą bei globalius tinklus.⁹⁴ Vien 2019 m. per „FinTech savaitę“ verslo plėtimu Honkonge susidomėjo 45 šalių FinTech įmonės.⁹⁵ Tad, remiantis duomenimis, galima teigti, jog Kinijos organizuojami tarptautiniai FinTech renginiai yra itin sėkmingi, kadangi paskatina didžiąją tarptautinės bendruomenės dalį sudaryti abipuses partnerystes, taip prisijungiant prie bendro globalaus FinTech tinklo. Vadinasi, per šias iniciatyvas Kinija ne tik plėtoja FinTech režimo ideologiją, bet ir didina tarpusavio priklausomybę.

Tarptautinis FinTech režimas taip pat itin skatinamas per bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje. Ši sfera bei naujų talentų ugdymas yra Kinijos prioritetas. Startup Genome 2020 m. tyrimų rezultatais, Kinija pirmauja pagal mokslinį pajėgumą (tyrimai, talentų ugdymas, ekspertinių žinių plėtra).⁹⁶ Lyderystę įrodo aktyvus Kinijos FinTech tyrimų ir akademinų institutų steigimas bei tarptautinių tinklų kūrimas. Pavyzdžiui, 114 mln. eurų finansavimas FinTech ekspertų ugdymui iki

⁹⁰ He Yin, „China always an important propeller for global opening-up.“ Kinija: En.people.cn, 2020. <<http://en.people.cn/n3/2020/0905/c90000-9756938.html>> [Žiūrėta 2021 03 27].

⁹¹ Yang Yang, „Over 17,000 companies confirmed to attend 2020 CIFTIS.“ Kinija: China Daily, 2020. <<https://www.chinadaily.com.cn/a/202009/01/WS5f4e04cfa310675eafc56d58.html>> [Žiūrėta 2021 03 11].

⁹² Bank of China, „Fair helps SMEs expand in Europe.“ Kinija: Bank of China, 2019. <<https://bit.ly/3bM7zX1>> [Žiūrėta 2021 02 20].

⁹³ EY, „Global FinTech Adoption Index 2019.“ JK: EY, 2019, 22.

⁹⁴ Startup Genome.

⁹⁵ FintechHK, „Hong Kong FinTech Week.“ Honkongas: FintechHK, 2020. <<https://www.hongkong-fintech.hk/en/fintech-week/index.html>> [Žiūrėta 2021 04 18].

⁹⁶ Startup Genome.

2020 m. padidėjo 66 mln. eurų (iki 180 mln. eurų). Vien vienam Kinijos miestui – Tiandzinui – vyriausybė išskyrė 13,5 milijardo eurų.⁹⁷ Be to, Kinijos mokslinės FinTech iniciatyvos skatina partnerystę tarp geriausių Kinijos ir Europos tyrėjų. Tai įrodo bendras tyrimų ir plėtros centras – The Chieftin Lab. Taip pat būtina paminėti itin konkurencingą tarptautinę programą – FinTech Innovation Lab. Tai trijų lyderiaujančių FinTech miestų – Niujorko, Londono ir Honkongo – tarptautinė sistema, suteikianti galimybę besikuriančioms FinTech bendrovėms mokytis bei augti.⁹⁸ Nepaisant to, jog programa veikia trijuose miestuose, FinTech Innovation Lab dalyvauja virš 140 tarptautinių partnerių iš trijų regionų. Taip pat pagrindinė Kinijos inovacijų institucija Global FinTech Lab paskelbė „FinTech Bridge“ partnerystę su JK FinTech Circle. Pastaroji – tai pirmaujanti pasaulinė daugiau nei 130 tūkst. FinTech verslininkų, investuotojų, profesionalų, idėjų generuotojų bendruomenė.⁹⁹ Nepaisant to, jog ši partnerystė skirta stiprinti Kinijos ir JK ryšius, būtina pabrėžti, jog šių institucijų veikloje dalyvauja daugybė FinTech ir kt. bendrovių iš viso pasaulio. Tad, panašu, jog žinios (idėjos) yra reikšminga tarptautinio FinTech režimo varomoji jėga, skatinanti globalių tinklų kūrimą bei Kinijos įtakos didėjimą mokslinėje srityje.

3.2.2. Tarptautinio FinTech režimo besiformuojanti reguliacinė ekosistema

Dėl skirtingų valstybių jurisdikcijų itin reikšmingą įtaką įgyja reguliavimo institucijos. Šios padeda Kinijai kurti bendrą finansinių technologijų reguliavimo ekosistemą, kuriai, panašu, pritaria reikšminga tarptautinės bendruomenės dalis. Kinijos ambicijas įrodo pasaulinis FinTech inovacijų tinklas (angl. *The Global FinTech Innovation Network* (GFIN)), kurių vienas esminių įkūrėjų ir koordinatorių yra Honkongas. Pastarajame 2018 m. buvo surengtas steigiamasis GFIN susitikimas, kuriame nustatytas valdymo ir narystės modelis, aptarti iššūkiai, paskatinę pradėti darbus ir sukurti tarpvalstybinę pilotinę reguliavimo sistemą, kuria naudojasi vis daugiau subjektų.¹⁰⁰ GFIN taip pat įsteigė globalią „smėlio dėžės“ valdymo grupę. GFIN yra tarptautinė bendradarbiavimo iniciatyva, veikianti Azijos, Afrikos, Europos (Lietuvoje taip pat), Šiaurės Amerikos regionuose bei jungianti daugiau nei 60 organizacijų. Stebėtojų teisėmis dalyvauja Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas, TVF, PB ir kt. Be to, Kinija taip pat kuria Visuotinę duomenų apsaugos iniciatyvą, tačiau ji šiuo metu yra retorikos lygmenyje.

Visgi, svarbu pabrėžti, jog nepaisant Kinijos bandymo kurti bendrą reguliacinę FinTech sistemą, esamuoju laikotarpiu galima išvelgti tris atskiras reguliavimo ekosistemas – JAV, ES ir

⁹⁷ MERICS, 17, 28.

⁹⁸ FinTech Innovation Lab, „About.“ <<https://www.fintechinnovationlab.com/about/>> [Žiūrėta 2021 03 28].

⁹⁹ FinTech Circle, „The FINTECH Circle Story.“ FinTech Circle, 2020.

¹⁰⁰ GFIN, „GFIN – One Year On.“ GFIN, 2019.

besiformuojančią Kinijos. ES Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas 2016/679 (GDPR) išsiskiria griežtumu ir išsamumu, akcentuoja asmens teisę į privatumą, pabrėžia dirbtinio intelekto reguliavimą. Šiuo reglamentu bei naujais įstatymais ES siekia eksportuoti į tarptautinę bendruomenę pagarbą pagrindinėms teisėms, įskaitant žmogaus orumą, pliuralizmą, privatumą ir duomenų apsaugą.¹⁰¹ Kinija naujais reglamentais taip pat sugriežtina duomenų saugumą. 2021 m. Kinija įsipareigojo įgyvendinti naują asmens duomenų apsaugos įstatymą, panašų į GDPR. Naujasis reglamentas nustatys griežtesnius asmens duomenų rinkimo ir tvarkymo reikalavimus. Įstatymo projekte taip pat numatytos itin didelės baudos ar net baudžiamosios priemonės už pažeidimus. Kibernetinis saugumas, privačių subjektų ir valstybinių institucijų privatumas – kiti svarbūs naujojo reguliacinio modelio elementai.¹⁰² Kinija taip pat formuoja dirbtinio intelekto taisykles.

Be to, svarbu pabrėžti, jog elektroniniai mokėjimai Kinijoje, naudojantis Alipay ar WeChat, tampa saugesni. Teigiama, jog vartotojai Kinijoje suaktyvina savo paskyrą, pateikdami banko sąskaitos informaciją, kuri yra susieta su oficialiu vyriausybės identifikavimu. Ši informacija yra itin griežtai kontroliuojama ir stebima. Prekybininkai, prieš parduodant savo produktus per Alipay ir WeChat, taip pat turi užregistruoti savo verslo liudijimą bei sąskaitos savininko tapatybę. Todėl nustačius tokią patikimą patikrą, suklastotų mokėjimų tikimybė Kinijoje reikšmingai sumažėjo. Pasak Tarptautinės Saugumo Lygos, neteisėta veikla Kinijoje, naudojantis mobiliosiomis pinigėmis ir programomis, sudaro apie 1/10 viso pasaulio vidurkio.¹⁰³ Tačiau, toks reguliavimas, nepaisant jo saugumo, kuomet vyriausybė ir įmonės turi prieigą prie itin svarbios asmens informacijos, kelia liberalių demokratijų susirūpinimą dėl privatumo. Priešingai, JAV reguliacinė ekosistema yra minimalistinė, kadangi ji išsiskiria mažesne asmens teisių apsauga (kitaip nei ES) bei mažesniu privatumo reguliavimu, padedančiu vyriausybei (priešingai nei Kinijoje).¹⁰⁴ Dėl šių priežasčių (reglamentų griežtumo, todėl saugesnio FinTech) ES ir Kinijos teikiamas alternatyvas galima vertinti kaip labiau populiarėjančias, o JAV įtaka silpsta. Visgi, tarptautinėje erdvėje daromos prielaidos, jog naujojo JAV prezidento Joe R. Biden'o administracija eigoje sieks griežtinti FinTech įstatymus. Būtina pabrėžti, jog Kinija formuoja sistemą tuo pačiu metu kaip ES bei JAV, todėl yra įgalinta dalyvauti konkurencijoje dėl globalaus reguliavimo. Kinijos ekosistemai tapus brandesnei, trečiosios šalys, palaikančios Kinijos reguliacinį

¹⁰¹ Access Partnership, „Is Fair Tech Chinese, European or American?“ Access Partnership, 2020.

<<https://www.accesspartnership.com/is-fair-tech-chinese-european-or-american/>> [Žiūrėta 2021 03 25].

¹⁰² Emmanuel Pernot-Leplay, „China's Approach on Data Privacy Law: A Third Way Between the U.S. and the E.U.“ *Pen State Journal of Law & International Affairs*, 8(1), 2020, 80.

¹⁰³ Avi Nagel, „E-Commerce Integration in China.“ *JK: The FinTech Times*, 2021. <<https://thefintechtimes.com/e-commerce-integration-in-china/>> [Žiūrėta 04 17].

¹⁰⁴ Access Partnership

modelį, gali jį perimti. Be to, būtina priminti, kad atitinkama tarptautinės bendruomenės dalis visgi pritaria Kinijos globalioms FinTech reguliacinėms iniciatyvoms.

3.2.3. Kinijos finansinės rinkos atsivėrimas

Kinijos retorikoje taip pat galima išžvelgti siekį labiau atverti savo finansinį sektorių tarptautinei bendruomenei, taip tampant patrauklesne partnere bei skatinant kitas valstybes prisijungti prie tarptautinio FinTech režimo. Galima teigti, jog ši išsikeltą tikslą mėginama įgyvendinti praktikoje, kadangi Kinija vykdo palaipsnių finansų sektoriaus atsivėrimą. Tai įrodo 2019–2020 m. Kinijos Liaudies banko bei Kinijos Bankų ir draudimo reguliavimo komisijos paskelbtos daugybę finansinės rinkos liberalizavimo priemonių ir planų, suteikiančių galimybę užsienio finansų įstaigoms lengviau steigti investicijų valdymo įmones Kinijoje. Valstybės Nacionalinė plėtros ir reformų komisija bei Prekybos ministerija visoje šalyje panaikino apribojimus užsienio vertybinių popierių, fondų valdymo bei draudimo įmonėms.¹⁰⁵ Dėl šių priesačių, tokios tarptautinės investicinių fondų įmonės kaip JAV Neuberger Berman Group, Morgan Stanley, Goldman Sachs Group pateikė paraiškas savo padalinių Kinijoje steigimui bei sudarė partnerystes su Kinijos bendrovėmis. Tarptautinė Vokietijos draudimo įmonė Allianz SE įkūrė dukterinę bendrovę Kinijoje, kuri tapo pirmąja pilnai užsienio (Vokietijos) valdoma draudimo įmone. Visiškas nuosavybės teises taip pat užsitikrino tarptautinės JAV investicijų bendrovės Oaktree Capital Management dukterinė įmonė. Be kita ko, būtina paminėti, jog 2020 m. JAV ir Kinija pasirašė prekybos susitarimą, reglamentuojantį sąžiningą (nediskriminacinį) dalyvavimą finansinėse paslaugose.¹⁰⁶ Todėl svarbu pabrėžti, jog JAV PayPal tapo pirmąja, kontroliuojančia 100 proc. savo mokėjimų platforma Kinijoje. PayPal 2019 m. metinėje ataskaitoje pabrėžė, jog bendrovė sieks teikti tarpvalstybinius mokėjimų sprendimus Kinijos investuotojams ir vartotojams, susiejant Kinijos FinTech su PayPal tinklu.¹⁰⁷ Kinijos finansinio sektoriaus atsivėrimą taip pat padeda realizuoti BGTA greitintuvas, skirtas skatinti globalią FinTech ekosistemos plėtrą, įtraukiant Europos įmones į Kinijos rinką.¹⁰⁸ BGTA tinklą sudaro pasaulinio lygio investuotojai, technologijų kompanijos, akademinės organizacijos ir vyriausybės institucijos. Pastaruoju metu Europa ir BGTA tinklas

¹⁰⁵ Joey Lu, „China makes further moves to open up finance.“ IFLR, 2020. <<https://bit.ly/3dJ0I1V>> [Žiūrėta 2021 04 16].

¹⁰⁶ Ten pat.

¹⁰⁷ Reuters, „PayPal becomes first foreign firm in China with full ownership of payments business.“ JK: Reuters, 2021. <<https://reut.rs/3sJ2OmG>> [Žiūrėta 2021 03 20].

¹⁰⁸ Manisha Patel, „BGTA and Chengdu Financial Holding Group sign deals to establish fintech summit and training centre in Chengdu.“ JK: The FinTech Times, 2018. <<https://bit.ly/2RMPXTt>> [Žiūrėta 2021 02 24].

bendradarbiauja rengiant aukščiausio lygio susitikimus, skatinant investicijas ir organizuojant mokymo programas.¹⁰⁹

Be to, HSBC Holdings plc. – didžiausias bankas Europoje, kurį įsteigė JK, sudarė partnerystę su Kinijos valdžios institucijomis plėtojant besikuriančią Šanchajus Lingang sritį (angl. *Shanghai Lingang New Area*). Tai FinTech „pramonės skatintojas“ bei esminė Šanchajaus bandomoji laisvosios prekybos zona.¹¹⁰ Šioje erdvėje siekiama užtikrinti lengvatinius mokesčių tarifus, atleisti nuo muitų, panaikinti nereikalingus prekybos apribojimus bei tobulinti tarpvalstybinį finansų valdymą.¹¹¹ Tikimasi, jog tolimesnė Shanghai Lingang institucionalizacija ir liberalizacija paskatins sąžiningą tarptautinę konkurenciją, pritrauks užsienio investuotojus vykdyti veiklą Kinijoje bei pagilins pastarosios integraciją į pasaulinę ekonomiką. Inicatyva skatina įvairiapusį bendradarbiavimą technologijų, finansų, talentų, turto valdymo ir kt. srityse. Šioje prekybos zonoje dalyvauja virš 270 tarptautinių partnerių, kurių būstinės įsikūrusios JAV, JK, Švedijoje, Vokietijoje bei Japonijoje.¹¹² Apskritai, iki 2019 m. Šanchajuje užregistruotos 1605 finansų įstaigos, tarp kurių 501 – užsienio. Mieste veikia tokios didžiosios tarptautinės įmonės kaip Prancūzijos AXA S.A., Naujasis BRICS plėtros bankas. Tarpvalstybinių tarpbankinių mokėjimų sistema, sukurta Šanchajuje 2015 m., kasdien užtikrina operacijas, sudarančias daugiau nei 100 mlrd. juanų.¹¹³ Taip skatinama juanio globali plėtra, kadangi vis daugiau įmonių įsitraukia į Šanchajaus finansų centrą.

Be Šanchajaus, tarptautiniais FinTech centrais, turinčiais taisyklėmis bei įstatymais pagrįstą, atviresnę, novatorišką ir efektyvią terpę, taip pat siekiama paversti Pekiną, Šendženą ir Honkongą, taip skatinant tarptautinį bendradarbiavimą ir Kinijos FinTech rinkos atsivėrimą. Minėti miestai įdiegė naujausias technologijas ir sukūrė infrastruktūrą, reikalingą aukščiausio lygio finansinėms paslaugoms teikti ir yra daugelio tarptautinių centrinių būstinių vieta. Politiniu požiūriu galima suabejoti minėtais miestais kaip tarptautiniais FinTech centrais dėl Kinijos nacionalinių saugumo įstatymų ir politinės sistemos. Tačiau, pavyzdžiui, Honkongas išsiskiria stabilia verslo aplinka, laisvu kapitalo srautu ir patikima teisine sistema, paremta Anglijos bendrąja teise (išsiskiriančia teisingumo, lygiateisiškumo, sąžiningumo, protingumo, proporcingumo principais). Tokia teisinė sistema yra palanki finansinei plėtrai. Kadangi Honkongas sugebėjo išlaikyti nepriklausomus bendrovių ir finansų įstatymus nuo

¹⁰⁹ Asianintech, „BGTA is expanding in Europe, connecting the UK, EU & China.“ JK: Asianintech, 2018. <<https://asiansintech.com/bgta-is-expanding-to-europe-connecting-the-uk-eu-china/>> [Žiūrėta 2021 04 11].

¹¹⁰ Lingang Group, „About.“ Kinija: Lingang Group. <<https://www.shlingang.com/en/>> [Žiūrėta 2021 04 16].

¹¹¹ Zoey Ye Zhang, „Shanghai Pilot FTZ Expansion: Why Foreign Investors Should Pay Attention.“ Kinija: China Briefing, 2019. <<https://bit.ly/3dGdwGe>> [Žiūrėta 2021 04 16].

¹¹² Lingang Group.

¹¹³ The State Council The People's Republic of China, „Shanghai's a global financial hub.“ Kinija: The State Council The People's Republic of China, 2019. [Žiūrėta 2021 02 07].

Kinijos, šią struktūrą galima vertinti kaip „vienos šalies, dviejų sistemų“ apraišką¹¹⁴, nes žemyninėje Kinijoje nėra galutinai įtvirtinti tokie principai kaip Anglijos bendrojoje teisėje. Tačiau, būtina priminti, jog kiti miestai taip pat patiria atitinkamus atlaisvinimus, palankius tarptautiniams investuotojams. Svarbu pabrėžti, jog 2018 m. tyrimų duomenimis, tarptautinių FinTech centrų sąrašo pirmoje vietoje buvo Pekinas, antroje ir trečioje – San Franciskas ir Niujorkas, ketvirtoje – Londonas. Penktą–septintą vietas tarp globalių FinTech centrų užėmė Šanchajus, Hangdžou, Šendženas.¹¹⁵ Panašios tendencijos išliko 2019 m. (Pekinas ir Šanchajus pirmavo, trečioje vietoje buvo Niujorkas, Guangdžou ir Šendženas – ketvirtoje ir penktoje, o Londonas krito į šeštą poziciją).¹¹⁶ Šiuo laikotarpiu Kinijos investicijos FinTech buvo žymiai didesnės nei Vakaruose. Tačiau 2020 m. Pekinas prarado lyderio poziciją tarptautinių FinTech centrų reitinge ir krito į penktą vietą, jį aplenkus Singapūriui, Londonui, Niujorkui ir Silicio slėniui. Šį nuosmukį galima paaiškinti sumažėjusia Kinijos FinTech finansavimo niša 2020 m., kadangi iki tol ji itin aktyviai augo. Priešingai, Vakarų valstybės 2020 m. padidino investicijas FinTech sektoriui.

3.3. Pagrindiniai besiformuojančio tarptautinio FinTech režimo dėmenys

Analizė atskleidė esmines besiformuojančio tarptautinio FinTech režimo iniciatyvas ir priemones, kuriančias atitinkamą tvarkos viziją (principus, taisykles ir t.t.). Pastarajai, remiantis teorija, turi pritarti tarptautinė bendruomenė, taip pripažįstant hegemono svarbą. Be minėtų iniciatyvų, Kinijos oficialiuose dokumentuose bei retorikoje galima išvelgti pagrindinius FinTech režimo principus, normas, taisykles bei procedūras, tačiau praktikoje Kinija pažeidžia atitinkamus iš jų.

Principai ir normos. Nagrinėjant Kinijos valstybinių institucijų ir FinTech bendrovių dokumentus, galima teigti, jog yra pabrėžiama tarptautinė finansinė įtrauktis, abipusiai naudingas bendradarbiavimas bei konkurencingumo užtikrinimas tarp FinTech ir kitų finansinių įmonių tiek vidaus, tiek išorės rinkose. Teigiama, jog finansinis produktyvumas didėja (net ir išsivysčiusiose šalyse) dėl to, kad valstybės perima, o ne kuria geriausią praktiką ir technologijas.¹¹⁷ TVF teigimu, Kinija yra daugiau nei 100 valstybių finansinė partnerė, pasaulinių tiekimo grandinių centras,

¹¹⁴ Jo Adetunji, „Why Hong Kong will remain an international financial centre, despite new security law.“ JK: The Conversation, 2020. <<https://theconversation.com/why-hong-kong-will-remain-an-international-financial-centre-despite-new-security-law-140603>> [Žiūrėta 2021 05 08].

¹¹⁵ Global FinTech Hub Report, „The Future of Finance is Emerging: New Hubs, New Landscapes.“ Kinija: Global FinTech Hub, 2018, 7.

¹¹⁶ Justinas Baltrusaitis, „Top Five Fintech Hubs in the World – 2019 Rankings.“ JK: LearnBonds, 2020. <<https://learnbonds.com/news/top-five-fintech-hubs-in-the-world-2019-rankings/>> [Žiūrėta 2021 04 01].

¹¹⁷ World Bank Group, *Innovative China*.

palaikantis globalizaciją ir finansinę įtrauktį.¹¹⁸ Be tarptautinių iniciatyvų, minėti principai itin skatinami per Kinijos didžiųjų FinTech bendrovių, pavyzdžiui Alibaba, plėtrą. Tai yra pirmoji pasaulinė įmonė, iškėlusį globalios finansinės įtraukties, pasitelkiant technologijas, viziją.¹¹⁹ Alibaba aktyviai populiarėja Europoje, orientuodamasi į pagrindinių JAV bendrovių – Amazon ar eBay – rinkos dalį. 2017 m. Amazon užėmė 25 proc. Europos rinkos, kuomet Alibaba – 14 proc., tačiau jau 2019 m. Amazon dalis krito iki 11 proc.¹²⁰ Nors nėra tikslių duomenų apie Alibaba pastarųjų metų rinkos dalį Europoje, nepriklausomų Vakarų analitikų teigimu, ji išaugo atskirose šalyse (JK, Ispanijoje, Italijoje ir kt.).¹²¹ Apskritai, Alibaba tarptautinėje erdvėje yra vertinama kaip pažengusi daugybę metų į priekį lyginant su kitais konkurentais.¹²² Be to, nors tiek Kinijos, tiek JAV kompanijų elektroninės komercijos platformos yra pasiekiamos kone visame pasaulyje, tačiau skaičius šalių, užmezgusių gilesnį bendradarbiavimą (sudariusių partnerystes su šalių ambasadomis, įsteigusių logistikos centrus ar paviljonus) yra žymiai mažesnis. Pavyzdžiui, Alibaba dukterinių tarpvalstybinių elektroninių prekybos platformų Tmall Global (didžiausios) ir Juhuasuan (lyderiaujančios) veikloje dalyvauja 21 Europos šalis,¹²³ bendrai gilesnę partnerystę su Alibaba yra sudariusios 45 valstybės skirtinguose pasaulio regionuose.¹²⁴ Šios bendrovės siekia išplėsti Kinijos mokėjimų internetu pripažinimą globaliu mastu ir padidinti vartotojų skaičių. Palyginimui, su Amazon gilesnę partnerystę yra užmezgusios 8 Europos valstybės, bendrai 20 pasaulio šalių.¹²⁵

Globalizacijos ir finansinės įtraukties principai taip pat itin skatinami per Kinijos mobiliąsias mokėjimų programas. Viena didžiausių – Alipay – kuria 2021 m. duomenimis naudojasi apie 1,2 mlrd. žmonių iš 110 šalių skirtinguose pasaulio regionuose. Nors 900 mln. sudaro vartotojai Kinijoje, tačiau 300 mln. – užsienio vartotojai.¹²⁶ Be to, Alipay per ateinančius dešimt metų siekia aptarnauti du milijardus vartotojų. Kita mobiliųjų mokėjimų programa, taip pat artėjanti prie 1,2 mlrd. vartotojų, iš

¹¹⁸ The State Council The People`s Republic of China, „China has become hub of global supply chains: IMF official.“ Kinija: The State Council The People`s Republic of China, 2018.

¹¹⁹ Patel, *Europe takes on China on mobile payments*.

¹²⁰ Ecommercenews.eu, „Cross-border ecommerce Europe worth €143 billion.“ Nyderlandai: Ecommercenews.eu. <<https://ecommercenews.eu/cross-border-ecommerce-europe-worth-e143-billion/>> [Žiūrėta 2021 04 27].

¹²¹ Leo Sun, „Alibaba and Amazon Are on a Collision Course in Europe.“ JAV: The Motley Fool, 2020. <<https://bit.ly/3uTvmf4>> [Žiūrėta 2021 05 16].

¹²² Han.

¹²³ Alibaba Group, „Alibaba Group Announces Expansion of Cross-Border E-commerce Initiatives.“ Kinija: Alibaba Group, 2015. <<https://www.alibabagroup.com/en/news/article?news=p150624a>> [Žiūrėta 2021 04 03].

¹²⁴ Alibaba Group, „Trade with Suppliers Worldwide.“ Kinija: Alibaba Group. <<https://www.alibaba.com/countrysearch/continent.html>> [Žiūrėta 2021 04 03].

¹²⁵ Ecommercenews.eu, „Amazon in Europe.“ Nyderlandai: Ecommercenews.eu. <<https://ecommercenews.eu/amazon-in-europe/>> [Žiūrėta 2021 04 03].

¹²⁶ Craig Smith, „Alipay Statistics and Facts (2021) | By the Numbers.“ DMR, 2021. <<https://expandedramblings.com/index.php/alipay-statistics/>> [Žiūrėta 2021 04 17].

kurių 100–200 mln. yra už Kinijos ribų – WeChat.¹²⁷ Palyginimui, 2020 m. duomenimis JAV PayPal bendrai (vertinant šalies ir užsienio vartotojus), naudojasi 377 mln. žmonių.¹²⁸ Svarbu pabrėžti, jog 2016 m. JAV PayPal apdorojo 354 mlrd. JAV dolerių, kuomet Kinijos Alipay ir WeChat Pay – net 20,5 trln. JAV dolerių.¹²⁹ 2019 m. Alipay taip pat pirmavo – apdorotų mokėjimų apimtis buvo beveik 24 kartus didesnė nei PayPal.¹³⁰ Visgi, svarbu pastebėti, jog nepaisant Amazon daugiau nei dvigubai mažiau sudarytų platesnių partnerysčių bei žymiai mažesnio vartotojų skaičiaus, JAV įtaka taip pat išlieka reikšminga. 2019 m. globalioje elektroninėje prekyboje Amazon pirmavo, užsitikrindama 13,7 proc. tarptautinės rinkos. Kinija tuo metu užėmė 9,1 proc.¹³¹ Panašu, jog vyraujanti konkurencija tarp Amazon ir Alibaba skaldo globalią elektroninę prekybą.

	Amazon		Alibaba	
	2017	2019	2017	2019
Europos rinkos dalis, %	25	11	14	Augo
Globalios rinkos dalis, %	-	13,7	-	9,1

1 lentelė. Amazon ir Alibaba rinkos dalių Europos ir globaliu mastu 2017 ir 2019 m. rodikliai

	Amazon	Alibaba
Partnerysčių, sudarytų tarp Europos valstybių, skaičius 2021 m.	8	21
Partnerysčių, sudarytų globaliai, skaičius 2021 m.	20	45

2. lentelė. Amazon ir Alibaba partnerysčių, sudarytų tarp Europos valstybių ir globaliai, 2021 m. rodikliai

	PayPal	Alipay	WeChat
Užsienio vartotojų skaičius 2021 m.	377 mln.*	300 mln.	100-200 mln.
*Užsienio ir vidaus vartotojų skaičius			

3 lentelė. JAV ir Kinijos mobiliųjų programų užsienio vartotojų skaičius 2021 m., mln.

Remiantis šia statistika, galima teigti, jog didžioji dalis tarptautinės bendruomenės yra linkusi naudotis Kinijos teikiamomis FinTech paslaugomis. Suprantama, jog minėti FinTech produktai daugeliui vartotojų yra itin patogios programos. Visgi, Kinija pertvarko finansinių technologijų tiekimo grandines, taip skatindama vyriausybes ir vartotojus rinktis savo, o ne JAV FinTech produktus. Vadinasi, tokiu būdu Kinija formuoja globalų FinTech tinklą. Jame ne tik populiarėja ir plečiasi Kinijos FinTech bei patenkinami vartotojų poreikiai, tačiau taip pat plėtojami finansinės įtraukties, tarpusavio

¹²⁷ Yaqui Wang, „WeChat Is a Trap for China`s Diaspora.“ JAV: Foreign Policy, 2020.

<<https://foreignpolicy.com/2020/08/14/wechat-ban-trump-chinese-diaspora-china-surveillance/>> [Žiūrėta 2021 04 17].

¹²⁸ Statista, „Number of PayPal`s Total active user accounts from 1st quarter 2010 to 4th quarter 2020.“ Vokietija: Statista, 2021. <<https://bit.ly/3dJ0c3J>> [Žiūrėta 2021 04 17].

¹²⁹ Marsans.

¹³⁰ Startup Genome.

¹³¹ Statista, „Global retail e-commerce market share of Amazon from 2016 to 2019.“ Statista: Vokietija, 2020.

<<https://www.statista.com/statistics/955796/global-amazon-e-commerce-market-share/>> [Žiūrėta 2021 04 27].

bendradarbiavimo, paprastumo, lankstumo bei individualizavimo principai. Kadangi užsienio vartotojų, besinaudojančių Kinijos FinTech produktais, skaičius viršija JAV, galima daryti prielaidą, jog žmonės išreiškia pasitikėjimą Kinijai. Be to, akivaizdu, jog sutampa užsienio vartotojų ir Kinijos interesai, skatinantys naudotis ir plėsti Kinijos FinTech. Ši besiformuojanti infrastruktūra padidina Kinijos galimybes lengviau pasiekti sąjungininkus užsienyje. Todėl galima teigti, jog gilėjanti tarptautinė partnerystė FinTech srityje skatina joje dalyvaujančius subjektus perimti Kinijos diegiamą ideologiją, taip kuriant globalų FinTech režimą.

Taip pat, būtina pastebėti, jog Kinija pasisako prieš skaitmeninį protekcionizmą, kaip prieštaraujantį ekonominės raidos dėsniams bei globalizacijai. Tačiau, akivaizdu, jog šie principai išlieka tik retorikoje. Pavyzdžiui, naudodamasi filtravimo sistema „Didžiąja ugniasiene“, Kinija blokuoja tūkstančius populiarių socialinių svetainių (Facebook, Twitter ir kt.), paieškos sistemas (Google, Yahoo ir kt.), naujienų svetaines (The New York Times, BBC ir kt.). Kinijoje tik dalinai veikia Amazon. Tad, akivaizdu, jog ši skaitmeninė blokada prieštarauja atvirumo principui ir palaiko interneto cenzūrą. Be to, Kinijos retorikoje pastebimas priešiškas technologijų naudojimui vykdant kibernetines atakas ar siekiant pakenkti kritinei kitų šalių infrastruktūrai. Visgi, nepaisant šio deklaruojamo principo, tiek Kinija, tiek kitos šalys nevensia kenkėjiškos veiklos vykdymo. Pavyzdžiui, Kinijos kibernetinio šnipinėjimo grupės veikla yra nukreipta į finansines organizacijas atitinkamose Rytų Europos valstybėse. Kibernetinės atakos taip pat vykdomos Rytų Azijoje, orientuojantis į vyriausybines institucijas, susijusias su informacinėmis technologijomis. Kinijos hakeriai nevensia duomenų ir kitos konfidencialios verslo ir technologinės informacijos nutekimo iš finansinių bendrovių bei kenkėjiškų programų įdiegimo į įvairias tarptautines technologijų įmones.¹³²

Taisyklės ir procedūros. Susidūrusi su nusikalstama veikla FinTech srityje, Kinijos vyriausybė itin sustiprino asmens duomenų apsaugą, kibernetinį saugumą bei rizikos valdymą. Svarbu pastebėti, jog Kinija gana sėkmingai apsaugo investuotojus priimdama naujus reguliacinius įstatymus. Tai pripažįsta Kembridžo universiteto Verslo tyrimo centras bei PB tyrimai. Todėl, galima teigti, jog Kinija deklaruoja „sąžiningų technologijų“ principus. Tačiau, būtina pastebėti, jog Kinija pasisako už racionalias, t.y. supaprastintas FinTech taisykles, nestabdančias globalios plėtros. Minėtas taisykles geriausiai atskleidžia Visuotinė duomenų apsaugos iniciatyva (angl. *Global Data Security Initiative*), skirtą prisidėti prie tarptautinių taisyklių kūrimo. Būtina pastebėti, jog iniciatyva paskelbta JAV tęsiant spaudimą didžiausioms Kinijos technologijų įmonėms bei tikinant kitas šalis jas blokuoti. Todėl šiuo

¹³² CSIS, „Significant Cyber Incidents Since 2006.“ JAV: CSIS, 2021. <https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/210430_Significant_Cyber_Events_List.pdf?B21zJhsoO3qkgQNYGMmZN5IhAE80S_I> [Žiūrėta 2021 05 04].

projektu siekiama prieštarauti itin plačiai buvusios Donald'o J. Trump'o administracijos JAV „Švaraus tinklo“ (angl. „*Clean network*“) programai, kuri skatina atgrasyti kitas valstybes nuo kiniškų technologijų naudojimo (Huawei, ZTE, WeChat, TikTok ir t.t.).¹³³ JAV buvusio valstybės sekretoriaus Mike R. Pompeo teigimu, jos kelia grėsmę privatumui, skleidžia dezinformaciją, propagandą bei platina virusus.¹³⁴ Suprantama, jog Kinija neigia šiuos JAV kaltinimus bei tvirtina, jog Kinijos vyriausybė neprašo jai perduoti užsienio kompanijų duomenis, taip pažeidžiant įstatymus.¹³⁵ Tad šios dvi globalios iniciatyvos prieštarauja viena kitai – JAV ragina atsisakyti Kinijos technologinių produktų, kuomet Kinija skatina visuotinį dalyvavimą. Visgi, svarbu pastebėti, jog JAV „Švaraus tinklo“ iniciatyva suponuoja tai, kad JAV pradeda kontroliuoti prieigą prie interneto, nepaisant to, jog pati prieš tai kritikavo tokius valstybių veiksmus. Taip pat, tokia JAV politika skaldo globalų internetą.

Priešingai, Kinijos Visuotinė duomenų apsaugos iniciatyva yra pabrėžtinai atvira valstybėms, tarptautinėms organizacijoms ir kitoms daugiašalėms grupėms bei įsipareigoja suderinti dvišales ir regionines politikas bei jurisdikcijas. Iniciatyvoje pateikiamas 8 krypčių požiūris į duomenų saugumo išlaikymą ir naudojimą skaitmeninėje ekonomikoje.¹³⁶ Deklaruojamas programos tikslas – sukurti taikią, saugią (įstatymais pagrįstą), atvirą ir bendradarbiaujančią skaitmeninę erdvę. JAV Valstybės departamento duomenimis, prie „Švaraus tinklo“ iniciatyvos prisijungė daugiau nei 60 šalių (jas sudaro kai kurios NATO, ES, EBPO, Trijų jūrų iniciatyvos, Azijos ir kt. valstybės narės).¹³⁷ Visgi, svarbu pabrėžti, jog nepaisant daugiau nei 60 valstybių prisijungimo prie JAV „Švaraus tinklo“, jų partnerystė taip pat kol kas išlieka retorikos (diskusijų) lygmenyje. Kinija paskelbė savo iniciatyvą tarptautiniame skaitmeninio valdymo seminare, kuriame dalyvavo JT, G20, BRICS, ASEAN. Todėl Kinija tikisi daugumos pritarimo, kadangi siekia nustatyti tarptautinių duomenų saugumo taisykles bei procedūras ir vienyti tarptautinę bendruomenę. Visgi, pastaroji dar neišsakė savo nuomonės dėl iniciatyvos palaikymo, kadangi ji yra retorikos lygmenyje. Todėl, dėl duomenų trūkumo, šiuo metu nėra galimybės daryti aiškių išvadų apie tai, kiek tarptautinė bendruomenė pritarš šiai Kinijos iniciatyvai. Be to, būtina priminti Kinijos „Didžiąją ugniasienę“, kurią galima tapatinti JAV „Švariam tinklui.“ Suprantama, jog tokiu būdu Kinija siekia sumažinti priklausomybę nuo JAV technologijų. Galima teigti, jog Google, Microsoft, Amazon, Facebook ir kt. turi beveik globalų monopolį atitinkamose srityse. Pavyzdžiui, iki

¹³³ Zen Soo, „China Counters U.S. „Clean Network“ Own Global Data Security Initiative.“ Insurance Journal, 2020. <<https://www.insurancejournal.com/news/international/2020/09/10/581955.htm>> [Žiūrėta 2021 03 25].

¹³⁴ James Clayton, „Is the US about to split the internet?“ JK: BBC, 2020. <<https://bbc.in/3auxQbu>> [Žiūrėta 2021 04 18].

¹³⁵ Ray Siladitya, „China Launches Own Global Data Security Initiative, Targer U.S. „Clean Network.“ JAV: Forbes, 2020. <<https://bit.ly/2QNPTCG>> [Žiūrėta 2021 03 25].

¹³⁶ New America, „Translation: China Proposes „Global Data Security Initiative.“ JAV: New America, 2020. <<https://cnb.cx/3xczBnz>> [Žiūrėta 2021 03 14].

¹³⁷ Bert Hofman, „Commentary: Will China's new data security initiative define global norms?“ Singapūras: CNA, 2020. <<https://bit.ly/3eqqFST>> [Žiūrėta 2021 03 25].

2018 m. pabaigos šioms įmonėms priklausė arba jos išnuomojo daugiau nei pusę povandeninių kabelių pralaidumo, kurie perdavė net 98 proc. tarptautinio interneto duomenų ir telefono srauto.¹³⁸ Toks neadekvatus dominavimas paskatino Kiniją imtis veiksmų.

Be to, dėl itin sparčios Kinijos FinTech plėtros, todėl vėluojančio reguliavimo, 2020 m. vyriausybė itin jį suaktyvino, siekdama užtikrinti įvairiapusį saugumą. Todėl dėl Kinijos kuriamos naujos vidinės reguliavimo politikos (angl. *Macro Prudential Assessment, Fintech Development Plan (2019–2021)* ir kt.), sugriežtintas kriptovaliutų, blockchain reguliavimas, diegiamos „smėlio dėžės“ ir kt. Visgi, tai paskatino mažų FinTech bendrovių žlugimą bei didesnių ir stipresnių veiklos apribojimus. Kinija pradėjo antimonopolinę kampaniją prieš pagrindines jos FinTech bendroves (Alibaba, Tencent ir kt.). Ypač Alibaba įkūrėjui Jack`ui Ma sukritikavus Kinijos finansinį reguliavimą, šalies valdžia jį sugriežtino. Todėl dukterinė įmonė Ant Group privalėjo atidėti savo rekordinį 34 mlrd. JAV vertą pradinį viešą akcijų platinimą Šanchajuje ir Honkonge. Dėl Kinijos vyriausybės spaudimo, įmonė buvo priversta keisti savo korporacinę struktūrą iš FinTech į bendrovę, kuriai būtų taikomos panašios į bankų taisyklės. Vadinasi, galima teigti, jog ateityje įmonę prižiūrės Kinijos Liaudies bankas. Nauji antimonopoliniai įstatymai taip pat įpareigojo apklausti Tencent, Pinduoduo (didžiausia internetinė platforma, orientuota į žemės ūkio rinką Kinijoje) vadovus. Pagal naujuosius įstatymus, įmonei ar dvejoms turint daugiau nei trečdalį ar pusę rinkos, bus taikomi apribojimai. Svarbu pastebėti, jog Ant Group ir Tencent šiuo metu sudaro 90 proc. rinkos mobiliųjų mokėjimų srityje.¹³⁹ Tad, panašu, jog ir kitos FinTech bendrovės gali būti priverstos keisti savo verslo modelius bei atidėti savo pradinį viešą akcijų platinimą. 2021 m. balandžio mėn. beveik tris dešimtys FinTech bendrovių sulaukė išpėjimų laikytis visų reikiamų taisyklių iš Kinijos antimonopolinės tarnybos.¹⁴⁰ Teigiama, jog griežtesnė FinTech įmonių kontrolė galėtų padidinti Kinijos vyriausybės galią bei pasitarnauti diegiant skaitmeninį juanį.¹⁴¹ Be to, būtina paminėti Kinijos kibernetinio saugumo įstatymą, sukuriantį asimetriją, palankią Kinijos įmonėms. Dokumente reglamentuota, jog Kinijoje veikiančios užsienio bendrovės yra priverstos lokalizuoti vertingus duomenis valstybės viduje, o kitose šalyse įsteigtos Kinijos įmonės yra įgalintos perduoti atitinkamus duomenis per valstybių sienas.¹⁴²

¹³⁸ Ghiasy ir Krishnamurthy.

¹³⁹ DigFinGroup, „Where do China`s fintech giants now stand?“ DigFinGroup, 2021. <<https://www.digfingroup.com/clsa-china-fintech/>> [Žiūrėta 2021 04 21].

¹⁴⁰ Ten pat.

¹⁴¹ Julie Zhu ir Kane Wu, „Exclusive: Investors value China's Ant Group at over \$200 billion after IPO halt – sources.“ JK: Reuters, 2021. <<https://reut.rs/3atINdt>> [Žiūrėta 2021 04 01].

¹⁴² Brigitte Dekker, Maaïke Okano-Heijmans ir Eric Siyi Zhang, „Unpacking China`s Digital Silk Road.“ Nyderlandai: Clingnedael, 2020, 12.

Remiantis pirminėmis akademinės bendruomenės įžvalgomis, Kinija palaipsniui formuoja reguliacinę sistemą, panašią į ES. Tačiau išanalizavus pastaruosius Kinijos valstybinių institucijų veiksmus, panašu, jog šalies reguliavimas tampa vis griežtesnis ir mažiau adekvatus (vertinant iš užsienio įmonių, veikiančių Kinijoje, perspektyvos). Tad, galima teigti, jog tokio tipo įstatymai bei pastaraisiais mėnesiais pradėtas Kinijos FinTech gigantų veiklos sugriežtinimas prieštarauja tarptautinėje erdvėje diegiamam racionalių taisyklių ir *laissez-faire* požiūriui.

3.4. JAV ir Kinijos materialių FinTech pajėgumų palyginimas

Analizuojant besikuriantį tarptautinį FinTech režimą ir Kinijos įsigalėjimą jame būtina atsižvelgti į naujausius JAV FinTech materialius rodiklius, kadangi remiantis hegemono koncepcija šie pajėgumai taip pat yra svarbūs. Todėl be ankstesnio JAV ir Kinijos iniciatyvų palyginimo, materialių rodiklių nagrinėjimas taip pat yra aktualus siekiant atskleisti Kinijos ir JAV lyderystę tiek FinTech režime, tiek tarptautinėje finansinėje sistemoje apskritai. Pavyzdžiui, remiantis Startup Genome 2020 m. tyrimo, nagrinėjančio globalią FinTech ekosistemą, duomenimis, pagal našumą, finansavimą ir mokslinį pajėgumą Silicio slėnis ir Niujorkas pirmauja pagal FinTech našumą ir finansavimą. Pekinas bei Šanchajus yra mokslinės srities lyderiai, nors pagal našumą ir užima antrą vietą.¹⁴³

	Finansavimas	Našumas	Moksliniai pajėgumai
JAV FinTech 2020 m.	1	1	3
Kinijos FinTech 2020 m.	-	2	1

4 lentelė. JAV ir Kinijos FinTech vieta pasauliniame reitinge 2020 m. (pagal finansavimą, našumą ir mokslinius pajėgumus)

JAV FinTech augimą įrodo PayPal vertė (dydis, naudojamas siekiant įvertinti įmonės, kaip vientiso objekto, vertę, atsižvelgiant į daugybę kintamųjų – kapitalą, skolas, akcijas ir t.t.), kuri 2017 m. pabaigoje siekė apie 81 mlrd. JAV dolerių, 2019 – apie 119 mlrd. JAV dolerių, 2020 m. – apie 202 mlrd. JAV dolerių, tačiau 2021 m. gegužės mėn. duomenimis – jau apie 285 mlrd. JAV dolerių.¹⁴⁴ Tad JAV FinTech sektorius itin išaugo per 2020 m. Palyginimui, Ant Group vertė 2017 m. pabaigoje siekė apie 60 mlrd. JAV dolerių¹⁴⁵, 2019 m. – jau 313 mlrd. JAV dolerių¹⁴⁶, tačiau 2020 m. pabaigoje krito iki 220 mlrd. JAV dolerių,¹⁴⁷ o 2021 m. gegužės mėn. net iki 144 mlrd. JAV dolerių.¹⁴⁸ Toks pokytis

¹⁴³ Startup Genome.

¹⁴⁴ Ycharts, „PayPal Holdings Enterprise Value.“ 2021. <<https://bit.ly/3dH20u0>> [Žiūrėta 2021 04 01].

¹⁴⁵ Kane Wu, „5 Things to Know About China’s Ant Financial.“ JAV: The Wall Street Journal, 2017. <<https://www.wsj.com/articles/BL-263B-7444>> [Žiūrėta 2021 04 01].

¹⁴⁶ Arjun Kharpal, „Ant Group to raise \$34.5 billion, valuing it at over \$313 billion, in biggest IPO of all time.“ JAV: CNBC, 2020. <<https://cnb.cx/3vi3IrZ>> [Žiūrėta 2021 04 01].

¹⁴⁷ Zhu ir Wu.

grindžiamas Kinijos vyriausybės spaudimu Ant Group – atšauktu pirminių viešų akcijų siūlymu, antimonopoliniais įstatymais (paskatinusius įmonės restruktūrizaciją) bei veiklos tyrimais. Tačiau, svarbu pastebėti, jog PayPal yra įkurta 1998 m., kuomet Ant Group – tik 2014 m.

	PayPal				Ant Group			
	2017	2019	2020	2021	2017	2019	2020	2021
Vertė mlrd. JAV dolerių	81	119	202	285	60	313	220	144

5 lentelė. PayPal ir Ant Group verčių palyginimas, mlrd. JAV dolerių

JAV FinTech augimą 2020 m. taip pat įrodo Amazon vertė, kuri nuo 2020 m. 889 mlrd. JAV dolerių iki 2021 m. gegužės mėn. itin išaugo iki 1,584 trilijonų JAV dolerių.¹⁴⁹ Vadinasi, per beveik pusantrų metų Amazon vertė išaugo beveik dvigubai, kuomet 2017–2019 m. (per tris metus) vertė didėjo vos 331 mlrd. JAV dolerių.¹⁵⁰ 2020 m. tyrimų duomenimis, pagal apsilankymų per mėnesį skaičių (ne sudarytų sandorių vertę), Amazon ir kitos JAV mokėjimų internetu platformos, ypač PayPal, pirmauja tiek Europoje, tiek tarptautiniu mastu, kartu sudarydamos 7,8 mlrd. apsilankymų.¹⁵¹ Galima daryti prielaidą, jog elektroninę prekybą paskatino COVID–19 pandemija. Tačiau, būtina pabrėžti, jog 2020 m. JAV buvo pagrindinė valstybė, daugiausiai investuojanti į FinTech sektorių. 2020 m. tyrimų duomenimis, šiuo metu JAV sudaro daugiau nei 70 procentų viso pasaulio FinTech finansavimo, o investicijos Azijos regione vertinamos kaip mažiausios per pastaruosius šešis metus.¹⁵² 2021 m. gegužės mėn. duomenimis, Alibaba vertė sudaro 537 mlrd. JAV dolerių, 2020 m. spalio mėn. kritus nuo 833 mlrd. JAV dolerių.¹⁵³ Iki šio nuosmukio nuo 2020 m. pradžios Alibaba vertė buvo išaugusi 282 mlrd. JAV doleriais.¹⁵⁴ Svarbu pastebėti, jog panašiu su vertės kritimu metu Kinijos vyriausybė itin suaktyvino FinTech reguliavimą. Be to, lyginant su JAV, Kinijos elektroninės prekybos platformos AliExpress ir Taobao 2020 m. reitinge užimą penktą ir septintą vietas, kartu sudarydamos beveik 1,2 mlrd. apsilankymų.¹⁵⁵ Būtina pabrėžti, jog 2020 m. Kinijos Fintech sandorių sudarymas krito 38 proc.¹⁵⁶ Tad, galima teigti, jog JAV svarba FinTech srityje išlieka reikšminga bei auga.

¹⁴⁸ Reuters, „Fidelity halves valuation of Ant Group after Chinese crackdown – WSJ.“ JK: Reuters, 2021. <<https://reut.rs/2QkJYoz>> [Žiūrėta 2021 05 15].

¹⁴⁹ Ycharts, „Amazon.com Enterprise Value.“ 2021. <<https://bit.ly/2Qt0qmP>> [Žiūrėta 2021 04 24].

¹⁵⁰ Ten pat.

¹⁵¹ Webretailer, „The World’s Top Online Marketplaces 2020.“ Webretailer, 2020. <<https://www.webretailer.com/b/online-marketplaces/#Africa>> [Žiūrėta 2020 04 10].

¹⁵² KPMG, „VC investment in fintech more than doubles in second half of 2020 – expected to remain strong into 2021.“ KPMG, 2021. <<https://bit.ly/3aAwlc2>> [Žiūrėta 2021 04 24].

¹⁵³ Ycharts, „Alibaba Group Enterprise Value.“ 2021. <<https://bit.ly/3aBzIES>> [Žiūrėta 2021 04 24].

¹⁵⁴ Ten pat.

¹⁵⁵ Webretailer.

¹⁵⁶ Funds Europe.

	Amazon				Alibaba			
	2017	2019	2020	2021	2017	2019	2020	2021
Vertė mlrd. JAV dolerių	570	887	1613	1584	439	552	615	537

6 lentelė. Amazon ir Alibaba verčių palyginimas, mlrd. JAV dolerių

Remiantis Pasauliniu inovacijų indeksu, nagrinėjančiu 131 valstybes pagal plačią inovacijų viziją (įskaitant politinę aplinką, verslumą, švietimą, infrastruktūrą ir t.t.), 2014–2020 m. duomenimis, Honkongas užėmė 10–16 vietas. Geriausiai Honkongas buvo įvertintas 2014 m., reitinge užsitikrindamas 10 vietą. Tačiau nuo 2015 m. Honkongas užėmė vis žemesnes pozicijas. 2020 m. duomenimis, Honkongas yra 11 vietoje. Pekinas viso šio laikotarpio metu buvo dar žemesnėje reitingo pozicijoje. Svarbu pastebėti, jog šis indeksas vertina ne vien FinTech, tačiau valstybės inovacijas įvairiose srityse apskritai. JAV šiame reitinge 2014–2020 m. užėmė 3–6 vietas. Pirmauja Europos valstybės, iš kurių Šveicarija visais metais užėmė pirmą vietą (šis vertinimas gali būti subjektyvus, kadangi pats indeksas yra leidžiamas Šveicarijos organizacijos).¹⁵⁷

Dviejų valstybių konkurenciją taip pat įrodo Tarptautinio audito ir mokesčių konsultavimo bendrovių tinklo (angl. *KPMG*) FinTech 100 ataskaita, kurioje įvertinti 50 populiariausių ir 50 naujausių bendrovių, keičiančių finansines paslaugas globaliu mastu. Šiame reitinge Kinijos FinTech bendrovės pirmauja. Nors 2015 m. tik viena Kinijos FinTech įmonė buvo lyderė, jau 2016 į dešimtuką pateko penkios bendrovės, kuomet JAV – tik trys.¹⁵⁸ 2017 m. duomenimis, trys Kinijos įmonės pirmavo (bendrai į dešimtuką pakliuvo penkios bendrovės, kuomet JAV – dvi).¹⁵⁹ 2018 m. Kinijos įmonės užėmė dvi pirmaujančias pozicijas (bendrai keturios iš dešimties, kuomet JAV – trys).¹⁶⁰ 2019 m. Kinijos FinTech bendrovės užėmė pirmą, trečią ir šestą vietas, kuomet JAV – septintą ir devintą.¹⁶¹ Tad, galima teigti, jog Kinijos FinTech bendrovės užima pagrindines pozicijas tarptautinėje erdvėje. Pirmą vietą užsitvirtinusi Ant Group. Kinijos lyderystė technologijų srityje didžiaja dalimi priklauso nuo interneto milžinų, dar vadinamų BAT (Baidu, Alibaba ir Tencent). Šios trys įmonės kontroliuoja Kinijos elektroninę komerciją.

¹⁵⁷ WIPO, „Global Innovation Index 2020.“ Šveicarija: WIPO, 2020.

¹⁵⁸ KPMG, „2016 FINTECH100. Leading Global Fintech Innovators.“ KPMG, 2016, 1-112.

¹⁵⁹ KPMG, „2017 FINTECH100. Leading Global Fintech Innovators.“ KPMG, 2017, 1-112.

¹⁶⁰ The State Council The People`s Republic of China, „Chinese companies lead in Fintech100 rankings.“ Kinija: The State Council The People`s Republic of China, 2018.

¹⁶¹ KPMG, „2019 FINTECH100. Leading Global Fintech Innovators.“ KPMG, 2019, 1-112.

	2016	2017	2018	2019
JAV FinTech įmonių skaičius KPMG dešimtuکه	3	2	3	3
Kinijos FinTech įmonių skaičius KPMG dešimtuکه	5	3	4	3

7 lentelė. JAV ir Kinijos FinTech įmonių, patekusių į KPMG ataskaitos dešimtuکه, skaičius

Būtina pabrėžti, jog 2020 m. Kinija tapo pirmąja pasaulio valstybe, kurios Centrinis (Liaudies) bankas išleido valstybinę centralizuotą kriptovaliutą – DCEP (Elektroninis mokėjimas skaitmenine valiuta).¹⁶² DCEP tarptautinėje erdvėje paskatino daugelio valstybių centrinių bankų diskusijas išleisti savo skaitmenines valiutas. Apie tai diskutuojama ir „Skaitmeninio šilko kelio“ susitikimuose. Svarbu pastebėti, jog Kinijos vyriausybė iš pradžių neigiamai vertino kriptovaliutas, kadangi tai yra decentralizuotos inovacijos. Dėl šios priežasties Kinija 2017 m. uždraudė kriptovaliutas. Tačiau, pasak Pekino Arbitražo komisijos, kriptovaliutos (ypač Bitcoin) yra draudžiamos tik naudojant jas kaip mokėjimo priemones, bet leistinos kaip virtualios prekės.¹⁶³ Visgi, 2018 m. Kinijos prezidentas kriptovaliutą įvardijo kaip proveržio technologiją. Tad, pastaruoju metu Kinijos vyriausybė vykdo DCEP bandymus Šendžene, Šanchajuje ir Pekine. Šalis tikisi palaipsniui naudoti skaitmeninį juanį globaliu mastu bei suteikti jam tokią pat teisinę padėtį ir apsaugą kaip ir popieriniams banknotams ar monetoms.¹⁶⁴ Svarbu pastebėti, jog skirtingai nuo kitų kriptovaliutų, Kinijos Liaudies bankas uždraudė kitoms institucijoms ar bendrovėms išleisti skaitmeninį juanį, todėl išlaikys centralizuoją jo kontrolę, stebėseną bei reglamentų kūrimą.¹⁶⁵ Vadinasi, tokia DCEP politika pasitarnauja Kinijos ekonominės santvarkos modeliui, kadangi suteikia stabilumą Kinijos vyriausybei kontroliuojant šalies ekonominę veiklą.

Be to, Kinijos vyriausybė ilgainiui per DCEP ir juanio plėtrą siekia pakeisti JAV dolerį tarptautiniu mastu. Tyrimų duomenimis, juanis iki 2030 m. gali tapti trečia pagal dydį pasaulio atsargų valiuta.¹⁶⁶ Kinijos Liaudies banko skaitmeninės valiutos tyrimų institutas bei Kliringo centras kartu su SWIFT įsteigė bendrą įmonę (Finance Gateway Information Services Co.), atitinkančią Kinijos

¹⁶² Michael, „China`s National Digital Currency DCEP/CBDC Overview.“ Boxmining, 2020. <<https://boxmining.com/dcep/>> [Žiūrėta 2020 10 05].

¹⁶³ Coinmarketcap, „Bitcoin is not Completely Banned in China: Beijing Arbitration Commission.“ JAV: Coinmarketcap, 2020. <<https://bit.ly/3xlAP6>> [Žiūrėta 2021 04 15].

¹⁶⁴ The State Council The People`s Republic of China, „Revised bank law set to give green light to digital RMB.“ Kinija: The State Council The People`s Republic of China, 2020.

¹⁶⁵ Betty Louie ir Martha Wang, „China`s Digital Currency and What This Could Mean For Foreign Companies and Financial Institutions in China.“ JAV: JD Supra, 2021. <<https://bit.ly/3yb59uk>> [Žiūrėta 2021 05 13].

¹⁶⁶ Nadia Schadlow ir Richard Kang, „Financial Technology Is China`s Trojan Horse.“ JAV: ForeignAffairs, 2021. <<https://fam.ag/3sHVK9J>> [Žiūrėta 2021 01 14].

reguliavimo reikalavimus.¹⁶⁷ Tai žymi gilesnį abiejų bendradarbiavimą. Kadangi *SWIFT* siekia suvienodinti mokėjimo ir atsiskaitymo standartus, stipresnė partnerystė suteikia galimybę Kinijai didinti savo įtaką diegiant norimas taisykles. Tačiau, būtina pastebėti, jog JAV atlieka itin reikšmingą vaidmenį *SWIFT*. Todėl Kinijos baimė sulaukti finansinių sankcijų vidaus bankams ir apribojimų naudotis *SWIFT* (Irano atvejis), natūraliai skatina Kiniją plėsti juanį ir DCEP globaliu mastu. Nors panašios sankcijos prieš Kiniją nėra labai tikėtinos, kadangi jos turėtų įtakos ir JAV, akivaizdu, jog Kinija siekia apsisaugoti, mažindama priklausomybę nuo JAV dolerio. Todėl Azijos regionas pradėjo aktyviai didinti juanio dalį atsargose JAV dolerio sąskaita. Visgi, svarbu pabrėžti, jog tik apie du procentus *SWIFT* patvirtintų tarptautinių sandorių atsiskaitoma juaniu.¹⁶⁸ Apibendrinant, galima teigti, jog nepaisant Kinijos siekio minimizuoti JAV vaidmenį *SWIFT*, jos įtaka išlieka itin didelė. Be to, akivaizdu, jog JAV FinTech taip pat auga ir skatina konkurenciją Kinijai, todėl pastarosios bent šiuo metu dar negalima įvardyti tarptautiniu hegemonu šioje srityje.

3.5. Apibendrinimai: Tarptautinio FinTech režimo link

Tyrimas atskleidė, jog reikšminga tarptautinės bendruomenės dalis (daugiausia Europos, Afrikos, Azijos, Vidurio Rytų valstybės) dalyvauja šiose Kinijos sukurtose FinTech iniciatyvose: 17+1 FinTech forume, „Skaitmeniniame šilko kelyje“, eWTP, tarptautinėse FinTech konferencijose, parodose, mugėse, moksliniuose tyrimuose, GFiN, Visuotinėje duomenų apsaugos iniciatyvoje. Visgi, labiausiai Kinijos FinTech populiarėja Azijoje ir Afrikoje (kuomet JAV – Vakaruose). Per šias tarptautines iniciatyvas Kinija plėtoja globalizacijos principus. Tyrimas įrodė, jog daug valstybių yra itin linkusios naudotis Kinijos mobiliosiomis pinigėmis ir programomis (Alipay ir WeChat), taip skatinant BAT globalią plėtrą. Analizė taip pat atskleidė užsienio įmonių steigimą ir pilną disponavimą nuosavybės teisėmis pačios Kinijos tarptautiniuose FinTech centruose. Šią veiklą paskatino Kinijos vidinės rinkos atvėrimas, naikinant apribojimus ir apsaugant užsienio bei vidaus investuotojus. Visgi, svarbu pastebėti, jog ypač Vakarų valstybės abejoja kai kuriais Kinijos FinTech produktais ar atitinkamomis iniciatyvomis, siekdamos sumažinti savo pažeidžiamumą, jų teigimu, kylantį iš duomenų apsaugos neužtikrinimo bei neliberalių principų diegimo, pavyzdžiui, per „Skaitmeninį šilko kelią.“ Visgi, analizė atskleidė, jog Kinijos FinTech (ypač atsiskaitymas mobiliosiomis pinigėmis ir programomis), atrodytų, palaipsniui tampa saugesnis dėl RegTech ir duomenų saugumą skatinančių įstatymų. Galima daryti prielaidą, jog spartus Kinijos FinTech augimas ilgainiui akivaizdžiai sumažins

¹⁶⁷ Reuters, „UPDATE 1-SWIFT sets up JV with China's central bank.“ JK: Reuters, 2021.

<<https://www.reuters.com/article/china-swift-pboc-idUSL1N2KA0MS>> [Žiūrėta 2021 04 04].

¹⁶⁸ Maximilian Kärnfelt, „The digital Yuan will only lend a minor boost to internationalization of the currency.“ Vokietija; Merics, 2021. <<https://bit.ly/2PehwnQ>> [Žiūrėta 2021 04 11].

valstybinių bankų bei Kinijos vyriausybės įtaką. Todėl antimonopoliniai įstatymai (privertę Ant Group ir tikėtiną kitų FinTech bendrovių restruktūrizavimą ateityje) bei veiklos tyrimai buvo reikalingi siekiant išlaikyti ir vietomis net padidinti Kinijos vyriausybės galią. Kinija taip pat leidžia tik dalinį Bitcoin kriptovaliutos naudojimą bei įgyvendina „Didžiąją ugniasienę.“

Nepaisant Kinijos FinTech pasiekimų – FinTech centrų, bendrovių, jų paslaugų ir produktų konkurencingumo tarptautinėje erdvėje, pirmosios valstybinės kriptovaliutos išleidimo – nuo 2020 m. stebimas staigus JAV FinTech finansavimas bei augimas. Tuo pat metu, vis labiau įsivyrėja Kinijos FinTech štilis ar net nuosmukis atitinkamose srityse. Tokią situaciją lėmė Kinijos beprecedentis FinTech augimas iki 2020 m. tiek valstybės viduje, tiek už jos ribų, suaktyvėjęs reguliavimas, apribojęs FinTech bendrovių galimybes (priešingai, JAV FinTech reguliavimas bent kol kas yra ne toks griežtas nei Kinijoje ar ES) bei žymiai mažesnė JAV FinTech plėtra iki 2020 m. Nors ankstesnis taisyklių nebuvimas palengvino Kinijos FinTech augimą, jis taip pat skatino finansinį sukčiavimą. Todėl reguliacinės sistemos kūrimu, nepaisant švelnaus FinTech nuosmukio, siekiama didinti pasitikėjimą Kinijos FinTech. Tad, nepaisant Kinijos FinTech plėtros ir gilesnio bendradarbiavimo su *SWIFT*, JAV FinTech taip pat auga ir globalizuojasi tarptautinėje erdvėje, o amerikiečių įtaka *SWIFT* išlieka itin reikšminga. Be to, JAV pakankamai atvirai skatinamas nepasitikėjimas Kinijos atžvilgiu neigiamai veikia jos pastangas eksportuoti savo FinTech tarptautiniu mastu.

Tyrimas atskleidė, jog Kinijos indėlis į daugiašalį besiformuojantį FinTech režimą išlieka itin svarbus. Kinija prisideda prie režimo institucionalizacijos per tarptautines iniciatyvas, reguliarius susitikimus, konferencijas, mugės bei kt. Institucionalizacija, savo ruožtu, padeda įgyvendinti tyrimo metu atskleistą Kinijos diegiamą pagrindinę darbotvarkę – tarptautinę FinTech plėtrą, globalų reguliavimą ir rizikos valdymą bei apskaičiuotą Kinijos finansinės rinkos atvėrimą. Kinijos iniciatyvose dalyvauja tiek valstybiniai, tiek nevalstybiniai veikėjai. Pastarieji įgauna vis didesnę įtaką tarptautinėje erdvėje. Pagrindiniai nevalstybiniai veikėjai – FinTech bendrovės, MVĮ, verslo įmonės, bankai, tarptautinės organizacijos, tyrimų, technologijų ir mokslų centrai (akademine bendruomenė). Kinija yra itin aktyvi mokslinėje FinTech srityje, todėl valstybė ypač vertina ir remia vietos ir tarptautinės akademinės bendruomenės sąveiką. Analizė atskleidė, jog technologinės inovacijos bei moksliniai pajėgumai yra reikšminga varomoji jėga, skatinanti globalų FinTech režimą. Pastarąjį taip pat formuoja elektroninė tarptautinė prekyba, investicijos bei globalaus reguliavimo (saugumo) plėtra. Reguliavimas tiek valstybės viduje, tiek už jos ribų, ypač 2020–2021 m., tapo itin svarbiu Kinijos vyriausybės darbotvarkės tikslu. Tačiau lyginant su JAV bei ES, Kinijos reguliacinė sistema yra sąlyginai nauja. Be kita ko, remiantis teorija, būtina priminti, jog vyriausybės yra linkusios save vertinti kaip verslo

dalyves, atsakingas už finansinę savo šalies plėtrą ir gerovę. Tad, akivaizdu, jog Kinijos vyriausybė atitinka šį apibrėžimą, kadangi ji tiesiogiai dalyvauja FinTech kūrimo ir diegimo srityje.

Be to, galima teigti, jog šis baigiamasis magistro darbas sušvelnina režimų teorijos kritiką. Būtina priminti, jog teorijos naudingumu abejojama dėl režimo dėmenų, kurių laisvas apibrėžimas leidžia priskirti įvairius elgesio modelius tarptautiniam režimui. Šios kritikos atstovams galima būtų pritari, vertinant režimo kūrimą remiantis tik minėtais dėmenimis. Tačiau tyrimas parodė, jog atliekant interpretacinę analizę ir naudojant šiuos dėmenis kartu su formavimosi kategorijomis bei pasirinktos nagrinėti valstybės praktika, įmanoma išskirti aiškias tipologijas. Remiantis jų visuma, galima įvertinti tarptautinio režimo formavimąsi, veikimą bei ideologiją arba, priešingai, atmesti prielaidas apie besikuriantį globalų režimą. Visgi, svarbu pastebėti, jog režimo dėmenys yra itin susipynusios ir viena kitą papildančios kategorijos, todėl kiek apunkina duomenų priskyrimą kiekvienai iš jų. Dėl šios priežasties, itin paranki tampa interpretacinė analizė, suteikianti galimybę nustatyti pirminių ir antrinių šaltinių turinio dėsingumą, lemiantį kategorijos priskyrimą. Apibendrinant, režimo formavimosi kategorijos yra pateiktos 8 lentelėje, o esminiai režimo komponentai – 9 lentelėje.

Dalyviai	Formavimosi procesai	Formavimosi etapai	Varomosios jėgos
<ul style="list-style-type: none"> Valstybės ir valstybinės institucijos (vyriausybės, centriniai bankai ir kt.) Nevalstybiniai veikėjai (FinTech įmonės, verslo bendrovės, MVĮ ir kt.) Tarptautinės organizacijos Akademinė bendruomenė 	Dalinai primetamas režimas: <ul style="list-style-type: none"> BAT produktų pasaulinė plėtra Kinijos miestai – tarptautiniai FinTech centrai DCEP Gilėjanti partnerystė su SWIFT Lyderystė mokslinėje FinTech srityje Dalinis Kinijos FinTech ideologijos (režimo dėmenų) ir iniciatyvų perėmimas Kita vertus, JAV FinTech svarba išlieka ir net didėja	Darbotvarkė: <ul style="list-style-type: none"> FinTech tarptautinė plėtra Globalus reguliavimas Rizikos valdymas Kinijos finansinės rinkos liberalizavimas Institucionalizacija ir veikimas: <ul style="list-style-type: none"> Tarptautinės institucijos, iniciatyvos, konferencijos, mugės, parodos FinTech reguliavimo iniciatyvos Kinijos finansinės rinkos atvėrimas 	<ul style="list-style-type: none"> Technologinių inovacijų plėtra Tarptautinė prekyba, investicijos, reguliavimas, saugumas (valstybių interesai) Žinios, akademinė bendruomenė, moksliniai pajėgumai

8 lentelė. Kinijos FinTech tarptautinio režimo formavimas

Principai ir normos		Taisyklės ir procedūros	
Retorika	Praktika	Retorika	Praktika
<ul style="list-style-type: none"> ● Sąžininga rinkos aplinka (vienodos rinkos sąlygos, konkurencingumas) ● Globalizacija, finansinė įtrauktis, abipusiai naudinga partnerystė ● Atvirumas, skaidrumas, protekcionizmo draudimas 	<ul style="list-style-type: none"> ● BAT produktų pasaulinė plėtra ● Kinijos miestai – tarptautiniai FinTech centrai ● Tarptautinės iniciatyvos ● Kinijos finansinės rinkos atvėrimas ● Kita vertus, antimonopolinių įstatymų bei veiklos tyrimų vidaus rinkoje plėtra, „Didžioji ugniasienė“, kibernetinių atakų vykdymas 	<ul style="list-style-type: none"> ● Duomenų apsauga ir kibernetinis saugumas ● Rizikos valdymas ● Racionalus globalus FinTech reguliavimas bei stebėseną ● Platesnis reguliavimo institucijų ratas 	<p>Viena vertus, prie Kinijos kuriamų tarptautinių reguliavimo iniciatyvų prisijungia atitinkama tarptautinės bendruomenės dalis:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● GFiN ● Visuotinė duomenų apsaugos iniciatyva <p>Kita vertus, tarptautinėje erdvėje šiuo metu formuojasi trys atskiros reguliacinės sistemos: – JAV (laisvesnė), ES ir Kinijos (griežtesnė). Be to, JAV plėtoja „Švaraus tinklo“ iniciatyvą</p>
Tarptautinės institucijos			
Praktika			
<p>Viena vertus, atitinkama tarptautinės bendruomenės dalis dalyvauja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 17+1 FinTech forume ● „Skaitmeniniame šilko kelyje“ ● eWTP ● Tarptautinėse parodose, konferencijose, mugėse (CIFTIS) ● Tarptautinėse FinTech tyrimų ir akademinėse institucijose (The Chieftin Lab, FinTech Innovation Lab ir kt.) ● Shanghai Lingang New Area ir kituose tarptautiniuose Kinijos FinTech centruose ● BGTA greitintuve ● GFiN ir Visuotinoje duomenų apsaugos iniciatyvoje <p>Kita vertus, atitinkama tarptautinės bendruomenės dalis abejoja šių iniciatyvų patikimumu (skaitmeninis autoritarizmas, duomenų apsaugos neužtikrinimas) arba iniciatyvos kol kas yra retorikos lygmenyje</p>			

9 lentelė. Kinijos FinTech besiformuojančio tarptautinio režimo pagrindiniai dėmenys

Išvados

Baigiamajame magistro darbe buvo išsikeltas tyrimo tikslas iširti, kaip tarptautinėje erdvėje Kinijos diegiamos finansinės technologijos formuoja globalų FinTech režimą. Šis klausimas buvo siejamas su viena pirmine ir dvejomis šalutinėmis hipotezėmis, kurių patvirtinimas ar paneigimas padėtų įvertinti Kinijos tarptautinį FinTech išsigalėjimą. Visų pirma, būtina pastebėti, jog prieinamos informacijos trūkumas, ypač apie itin naujas Kinijos vykdomas iniciatyvas, kiek apsunkino visapusišką besiformuojančio tarptautinio FinTech režimo nagrinėjimą. Nepaisant to, tyrimas atskleidė, jog Kinija per tarptautines iniciatyvas, bendros reguliacinės sistemos kūrimą, savo rinkos atvėrimą, vienodos ideologijos diegimą iš tikrųjų mėgina kurti naują valdžios formą – tarptautinį FinTech režimą, keičiantį pasaulinę finansų sistemą. Tyrimas atskleidė, jog, viena vertus, Kinija eksportuoja savitus principus, interesus bei reguliavimo modelį į valstybių partnerių sistemą, kadangi jos sukurtose iniciatyvose dalyvauja nemaža dalis Azijos, Afrikos, Europos, Vidurio Rytų valstybių. Kita vertus, Kinijos išsigalėjimą tarptautiniame FinTech varžo ypač Vakarų valstybių išreiškiamas nepasitikėjimas atitinkamomis Kinijos tarptautinėmis iniciatyvomis bei FinTech produktais dėl diegiamo skaitmeninio autoritarizmo ir duomenų apsaugos neužtikrinimo. Globali Kinijos FinTech reguliavimo sistema esamu laikotarpiu taip pat nėra dominuojanti tarptautinėje erdvėje dėl vietomis vyraujančių JAV ir ES reguliacinių mechanizmų. Vadinasi, pagrindinė tyrimo hipotezė pasitvirtino tik dalinai.

Įgyvendindama tarptautines iniciatyvas Kinija skatina tarpusavio priklausomybę, kuri būtų panaudota JAV tarptautinės įtakos mažinimui skaitmeninėje ir finansinėje erdvėje. Visgi, analizė atskleidė, jog nepaisant aktyvių Kinijos veiksmų finansinių technologijų srityje pertvarkant globalius tinklus, valstybė neužsitikrino tarptautinio hegemono vaidmens. Tai lėmė ne tik Vakarų nepasitikėjimas Kinijos FinTech, bet ir aktyvi JAV FinTech plėtra 2020 m., bent iš dalies nukreipta prieš Kiniją, bei sulėtėjusi pastarosios FinTech raida. Todėl pirma šalutinė tyrimo hipotezė nepasitvirtino. Šios hipotezės atmetimas taip pat leidžia teigti, jog yra per anksti kalbėti apie Kinijos tarptautinio finansinio režimo (ar jo dalies) valdymo iš JAV perėmimą. Analizė atskleidė, jog JAV galimybės projektuoti savo galią finansinių technologijų ir skaitmenizacijos tinkluose bei globalioje finansinėje sistemoje vis dar išlieka reikšmingos. Tačiau, panašu, jog Kinija rodo potencialą skatinti pokyčius tiek FinTech srityje, tiek tarptautiniame finansiniame režime, kadangi sukuria konkurenciją JAV. Iš esmės „kinų FinTech svajonė“ yra priešpastatoma „amerikietiška FinTech svajonei.“ Visgi, panašu, jog šios varžybos bent jau kol kas neskatina transformacijos į kokybiškai naują tarptautinę finansinę sistemą ar vientisą globalų FinTech režimą.

Tyrimas įrodė, jog tarptautinis FinTech režimas, viena vertus, kuriamas bent iš dalies remiantis liberaliais principais, kadangi Kinijos iniciatyvos itin skatina tarptautinį bendradarbiavimą bei finansinę įtrauktį. Kita vertus, Kinijos vyriausybės sugriežtinta FinTech kontrolė bei neadekvatus šios srities reguliavimas neatitinka tarptautinėje erdvėje diegiamų sąžiningos konkurencijos, priešpriešos protekcionizmui, skaidrumo bei atvirumo principų. Vadinasi, antra šalutinė hipotezė pasitvirtino tik dalinai. Be to, analizė atskleidė, jog populiarėjančiu „Švariu tinklu“ JAV siekia išlaikyti savo įtaką globalioje skaitmeninėje santvarkoje, kuomet Kinijos vizija – užtikrinti didesnę savo autonomiją. Tad, nepaisant Kinijos diegiamų globalaus FinTech režimo reguliavimo taisyklių ir procedūrų, atvirų tarptautinei bendruomenei, panašu, jog gali susiformuoti dvi atskiros internetinės ekosistemos. Vadinasi, galima teigti, jog tiek JAV („Švarus tinklas“), tiek Kinija naudoja internetą kaip ginklą bei skaldo jį dėl susirūpinimo privatumu ir saugumu. Šie veiksmai neskatina liberalios sistemos kūrimo.

Apibendrinant, galima teigti, jog FinTech formuoja naujas galios apraiškas ir yra naudojamas ne tik finansiniams, bet ir politiniams, diplomatiniams bei kt. tikslams pasiekti. Kinai plėtoja praktiką, kurioje priklausomybė nuo jų suteikia valstybėms materialinę naudą, o mainais jos tampa Kinijos didelę dalį savo autonomijos praradusiomis projektų dalininkėmis ar net skolininkėmis. Kita vertus, priešprieša Kinijai gali paskatinti neadekvačius jos veiksmus, kaip jau vyksta daugelyje kitų sričių. Taip pat, darant prielaidą, jog Kinija diegia autoritarizmo principus (pavyzdžiui, vykdo „įsilaužimo“ ir stebėjimo technologijų plėtrą į nedemokratiškus režimus), siekdama pasipriešinti liberalioms demokratijoms, tokia politika reikalautų atitinkamos Vakarų valstybių reakcijos ir ilgalaikės strategijos. Todėl, pavyzdžiui, ES siekdama sumažinti priklausomybę nuo Kinijos technologijų ir nustatyti globalius inovacijų principus bei normas ateityje, turėtų didinti savo konkurencinį pranašumą, plėtoti stipriąsias puses (homogeniškesnis FinTech) ir investuoti į mokslinius tyrimus FinTech srityje. Šios rekomendacijos taip pat tiktų siekiant sumažinti priklausomybę ir nuo JAV skaitmeninės erdvės. Tad, akivaizdu, jog inovacijos ne tik sukuria naujus progreso įrankius, bet ir riziką ar priklausomumą.

Šis baigiamasis magistro darbas atveria perspektyvas tolimesnėms studijoms. Tyrimo metu kai kurios globalios Kinijos iniciatyvos plėtojosi dar tik retorikos ar įstatymų kūrimo lygmenyse. Todėl duomenų, leidžiančių daryti platesnes išvadas, vietomis pritrūko. Vadinasi, būtų naudinga nagrinėti kitų Kinijos daugiašalių iniciatyvų, atrodytų, tampančių nusistovėjusia praktika, (ne)įsigalėjimą tarptautinėje erdvėje. Taip pat, pravartu į analizę įtraukti besivystančias JAV FinTech iniciatyvas bei naujausius rodiklius, siekiant palyginti tolimesnę JAV ir Kinijos konkurenciją. Be to, JAV ir Kinijos susidūrimą galima įžvelgti ne vien FinTech srityje, bet ir kitose ir dažnai susijusiose naujųjų technologijų sferose, pavyzdžiui, 5G, dirbtinio intelekto ar debesų kompiuterijos. Panašu, jog šios

valstybės skaldo globalią inovacijų erdvę, mėgindamos diegti savitą valdymo, funkcionavimo bei ideologijos modelį. Todėl, galima daryti prielaidą, jog formuojasi atskiri ištisu naujų technologijų tarptautiniai režimai, prie kuriu jungiasi atitinkami pasaulio regionai. Vadinasi, šiame baigiamajame magistro darbe pateikti teoriniai ir analitiniai įrankiai galėtų būti pritaikyti tiriant JAV ir Kinijos susidūrimą kitose naujų technologijų srityse, taip atskleidžiant atitinkamų besiformuojančių tarptautinių režimų perspektyvas. Taip pat, svarbu pastebėti, jog pastaruoju metu palyginti nebrangių ir prieinamų technologinių sprendimų dėka naujais FinTech židiniais tampa Afrikos šalys. Tai paskatino šio žemyno ekonomikos augimą ir staigų FinTech infrastruktūros kūrimą. Vadinasi, ateities tyrimai galėtų nagrinėti kylančias naujas FinTech rinkas. Būsimos studijos padėtų išplėsti šio baigiamojo magistro darbo argumentus, atskleisti kitus tarptautinę erdvę skaldančius besiformuojančius režimus bei sukurti rekomendacijas valstybėms, siekiančioms plėtoti savo FinTech infrastruktūrą.

Literatūros sąrašas:

Pirminiai šaltiniai:

1. Alibaba Group, „Alibaba Group Announces Expansion of Cross-Border E-commerce Initiatives.“ Kinija: Alibaba Group, 2015.
<<https://www.alibabagroup.com/en/news/article?news=p150624a>> [Žiūrėta 2021 04 03];
2. Alibaba Group, „Trade with Suppliers Worldwide.“ Kinija: Alibaba Group.
<<https://www.alibaba.com/countrysearch/continent.html>> [Žiūrėta 2021 04 03];
3. Bank of China, „Fair helps SMEs expand in Europe.“ Kinija: Bank of China, 2019.
<<https://bit.ly/3y1O3zf>> [Žiūrėta 2021 02 20];
4. Central Committee of the Communist Party of China, „The 13th Five-Year Plan For Economic And Social Development Of The People’s Republic Republic Of China 2016–2020.“ Kinija: Central Committee of the Communist Party of China, 2016;
5. CSIS, „Significant Cyber Incidents Since 2006.“ JAV: CSIS, 2021. <https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/210430_Significant_Cyber_Events_List.pdf?B21zjJhsoO3qkgQNYGMmZN5IhAE80S_I> [Žiūrėta 2021 05 04];
6. Ecommercenews.eu, „Amazon in Europe.“ Nyderlandai: Ecommercenews.eu.
<<https://ecommercenews.eu/amazon-in-europe/>> [Žiūrėta 2021 04 03];
7. Ecommercenews.eu, „Cross-border ecommerce Europe worth €143 billion.“ Nyderlandai: Ecommercenews.eu. <<https://ecommercenews.eu/cross-border-ecommerce-europe-worth-e143-billion/>> [Žiūrėta 2021 04 27];
8. Electronic World Trade Platform, „Concept of EWTP.“ Kinija: Electronic World Trade Platform, 2016. <<https://www.ewtp.org/about/introduction.html>> [Žiūrėta 2020 10 04];
9. Electronic World Trade Platform, „eWTP Opens its First European Hub in Belgium.“ Kinija: Electronic World Trade Platform. <<https://www.ewtp.org/article.html?id=eWTP-Belgium>> [Žiūrėta 2021 03 25];
10. Europos Parlamentas, „Europos Parlamento Ir Tarybos Direktyva (ES) 2015/2366 2015 m. lapkričio 25 d. dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB.“ (32015L2366). Belgija: Europos Parlamentas, 2015;
11. Europos Parlamentas, „Regulatory Sandboxes and Innovation Hubs for FinTech.“ Belgija: Europos Parlamentas, 2020;

12. EY, „Global FinTech Adoption Index 2019.“ JK: EY, 2019;
13. FinTech Circle, „The FINTECH Circle Story.“ FinTech Circle, 2020;
14. FinTech Innovation Lab, „About.“ <<https://www.fintechinnovationlab.com/about/>> [Žiūrėta 2021 03 28];
15. FintechHK, „Hong Kong FinTech Week.“ Honkongas: FintechHK, 2020. <<https://www.hongkong-fintech.hk/en/fintech-week/index.html>> [Žiūrėta 2021 04 18];
16. GFiN, „GFiN – One Year On.“ GFiN, 2019;
17. Global FinTech Hub Report 2020, „When Thousands of Boats Compete to Sail, the Best Built Wins.“ Kinija: Global FinTech Hub Report, 2020;
18. Global FinTech Hub Report, „The Future of Finance is Emerging: New Hubs, New Landscapes.“ Kinija: Global FinTech Hub, 2018;
19. KPMG, „2016 FINTECH100. Leading Global Fintech Innovators.“ KPMG, 2016;
20. KPMG, „2017 FINTECH100. Leading Global Fintech Innovators.“ KPMG, 2017;
21. KPMG, „2019 FINTECH100. Leading Global Fintech Innovators.“ KPMG, 2019;
22. KPMG, „VC investment in fintech more than doubles in second half of 2020 – expected to remain strong into 2021.“ KPMG, 2021. <<https://bit.ly/3aAwlc2>> [Žiūrėta 2021 04 24];
23. Lingang Group, „About.“ Kinija: Lingang Group. <<https://www.shlingang.com/en/>> [Žiūrėta 2021 04 16];
24. MERICS, „China`s Digital Rise. Challenges for Europe.“ 7. Vokietija: MERICS, 2019;
25. Privacy International, „How China is supplying surveillance technology and training around the world.“ JK: Privacy International, 2019;
26. Startup Genome, „Global Top 20 FinTech Ranking 2020.“ JAV: Startup Genome, 2020;
27. Statista, „Global retail e-commerce market share of Amazon from 2016 to 2019.“ Statista: Vokietija, 2020. <<https://www.statista.com/statistics/955796/global-amazon-e-commerce-market-share/>> [Žiūrėta 2021 04 27];
28. Statista, „Number of PayPal`s Total active user accounts from 1st quarter 2010 to 4th quarter 2020.“ Vokietija: Statista, 2021. <<https://bit.ly/3dJ0c3J>> [Žiūrėta 2021 04 17];
29. The State Council The People`s Republic of China, „China has become hub of global supply chains: IMF official.“ Kinija: The State Council The People`s Republic of China, 2018;
30. The State Council The People`s Republic of China, „Chinese companies lead in Fintech100 rankings.“ Kinija: The State Council The People`s Republic of China, 2018;
31. The State Council The People`s Republic of China, „Revised bank law set to give green light to digital RMB.“ Kinija: The State Council The People`s Republic of China, 2020;

32. The State Council The People`s Republic of China, „Shanghai`s a global financial hub.“ Kinija: The State Council The People`s Republic of China, 2019. [Žiūrėta 2021 02 07];
 33. U.S. Department of the Treasury, „The Global Financial System: Perspective and Challenges Treasury Assistant Secretary for International Affairs Edwin M. Truman Remarks at the Federal Reserve Bank of Atlanta.“ JAV: U.S. Department of the Treasury, 2020. <<https://bit.ly/32DbGiP>> [Žiūrėta 2021 01 20];
 34. Webretailer, „The Wolrd`s Top Online Marketplaces 2020.“ Webretailer, 2020. <<https://www.webretailer.com/b/online-marketplaces/#Africa>> [Žiūrėta 2020 04 10];
 35. WIPO, „Global Innovation Index 2020.“ Šveicarija: WIPO, 2020;
 36. World Bank Group, „Fintech in Europe and Central Asia: Maximizing Benefits and Managing Risks.“ (No. 4). JAV: World Bank Group, 2020;
 37. World Bank Group, „Innovative China. New Drivers of Growth.“ JAV: World Bank Group, 2019;
 38. World Bank Group, „Innovative China. New Drivers of Growth.“ JAV: World Bank Group, 2019;
 39. WTO, „WTO, World Economic Forum and eWTP launch joint public-private dialogue to open up e-commerce for small business.“ WTO, 2017. <https://www.wto.org/english/news_e/news17_e/ecom_11dec17_e.htm#> [Žiūrėta 2021 04 11];
 40. Ycharts, „Alibaba Group Enterprise Value.“ 2021. <<https://bit.ly/3aBzIES>> [Žiūrėta 2021 04 24];
 41. Ycharts, „Amazon.com Enterprise Value.“ 2021. <<https://bit.ly/2Qt0qmP>> [Žiūrėta 2021 04 24];
 42. Ycharts, „PayPal Holdings Enterprise Value.“ 2021. <<https://bit.ly/3dH20u0>> [Žiūrėta 2021 04 01].
- Antriniai šaltiniai:*
43. Access Partnership, „Is Fair Tech Chinese, European or American?“ Access Partnership, 2020. <<https://www.accesspartnership.com/is-fair-tech-chinese-european-or-american/>> [Žiūrėta 2021 03 25];
 44. Adetunji, Jo, „Why Hong Kong will remain an international financial centre, despite new security law.“ JK: The Conversation, 2020. <<https://bit.ly/3uGWM7G>> [Žiūrėta 2021 05 08];

45. Asianintech, „BGTA is expanding in Europe, connecting the UK, EU & China.“ JK: Asianintech, 2018. <<https://asiansintech.com/bgta-is-expanding-to-europe-connecting-the-uk-eu-china/>> [Žiūrėta 2021 04 11];
46. Baltrusaitis, Justinas, „Top Five Fintech Hubs in the World – 2019 Rankings.“ JK: LearnBonds, 2020. <<https://learnbonds.com/news/top-five-fintech-hubs-in-the-world-2019-rankings/>> [Žiūrėta 2021 04 01];
47. Bradford, Anu, „Regime Theory.“ JK: Oxford Public International Law, 2016, 1-7. <<https://bit.ly/2R26W4p>> [Žiūrėta 2021 01 18];
48. Breakingnewslog, „Neoliberalism Is Over. Welcome to the Era of Neo-Illiberalism!“ Breakingnewslog, 2020. <<https://breakingnewslog.com/neoliberalism-is-over-welcome-to-the-era-of-neo-illiberalism/>> [Žiūrėta 2020 12 04];
49. CGTN, „China on its way to transcend other countries in FinTech: Expert.“ Kinija: CGTN, 2018. <https://news.cgtn.com/news/3d3d774d3541444d79457a6333566d54/share_p.html> [Žiūrėta 2020 11 29];
50. Clayton, James, „Is the US about to split the internet?“ JK: BBC, 2020. <<https://bbc.in/3auxQbu>> [Žiūrėta 2021 04 18];
51. Coinmarketcap, „Bitcoin is not Completely Banned in China: Beijing Arbitration Commission.“ JAV: Coinmarketcap, 2020. <<https://bit.ly/3xlcAP6>> [Žiūrėta 2021 04 15];
52. Dekker, Brigitte, Maaïke Okano-Heijmans ir Eric Siyi Zhang, „Unpacking China`s Digital Silk Road.“ Nyderlandai: Clingnedael, 2020;
53. DigFinGroup, „Where do China`s fintech giants now stand?“ DigFinGroup, 2021. <<https://www.digfingroup.com/clsa-china-fintech/>> [Žiūrėta 2021 04 21];
54. Elliott, Robert ir Ladislav Timulak, “Descriptive and interpretive approaches to qualitative research.” Kn. Paul Gilbert ir Jeremy Miles, *A Handbook of research methods in clinical and health psychology*. JK: Oxford University Press, 2005;
55. Elliott, Robert ir Ladislav Timulak, *Essentials of Descriptive-Interpretive Qualitative Research: A Generic Approach*. JAV: APA Publishing, 2021;
56. Farrell, Henry ir Abraham L. Newman, „Weaponized Interdependence: How Global Economic Networks Shape State Coercion.“ *International Security*, 44 (1), 2019. <<https://bit.ly/3fcYh7e>> [Žiūrėta 2021 05 10];
57. Funds Europe, „Country focus: China`s fintech ambition.“ Funds Europe, 2020. <<https://www.funds-europe.com/fundtech-autumn-2020/country-focus-china-s-fintech-ambition>> [Žiūrėta 2021 04 22];

58. Gatehub, „How did Finances and Technology Evolve into what is Today Known as FinTech?“ JK: Gatehub, 2020. <<https://gatehub.net/blog/history-of-fintech/>> [Žiūrėta 2021 05 01];
59. Ghiasy, Richard ir Rajeshwari Krishnamurthy, „China’s Digital Silk Road and the Global Digital Order. JAV: The Diplomat, 2021. <<https://bit.ly/3bgzv4Z>> [Žiūrėta 2021 05 09];
60. Graužinienė, Samanta, „Finansinių Technologijų Priėmimo Veiksnių Įtakos Nustatymo Tyrimas Lietuvos Kontekste.“ Baigiamasis bakalauro darbas, Vytauto Didžiojo universitetas, 2020;
61. Haggard, Stephan ir Beth A. Simmons, „Theories of international regimes.“ *International Organization*, 1987;
62. Han, Yang, „Fintech companies expand their reach.“ Hong Kongas: China Daily, 2020. <<https://www.chinadailyhk.com/article/134386?>> [Žiūrėta 2020 10 05];
63. Hofman, Bert, „Commentary: Will China’s new data security initiative define global norms?“ Singapūras: CNA, 2020. <<https://bit.ly/3eqqFST>> [Žiūrėta 2021 03 25];
64. Yang, Yang, „Over 17,000 companies confirmed to attend 2020 CIFTIS.“ Kinija: China Daily, 2020. <<https://www.chinadaily.com.cn/a/202009/01/WS5f4e04cfa310675eafc56d58.html>> [Žiūrėta 2021 03 11];
65. Yang, Xin, Huiyin Zheng, Xiajun Yi, „Studies on the Effect of Fintech on Chinese Economy and Its Development Path.“ *Advances in Social Science, Education and Humanities*, 385, 2019;
66. Yin, He, „China always an important propeller for global opening-up.“ Kinija: En.people.cn, 2020. <<http://en.people.cn/n3/2020/0905/c90000-9756938.html>> [Žiūrėta 2021 03 27];
67. Ikenberry, John G., „The End of Liberal International Order?“ *International Affairs*, 94(1), 2018;
68. Yoshimatsu, Hidetaka, „International Regimes, International Society, and Theoretical Relations.“ *Working Paper Series*, 98-10, 1998;
69. Kärnfelt, Maximilian, „The digital Yuan will only lend a minor boost to internationalization of the currency.“ Vokietija; Merics, 2021. <<https://bit.ly/2PehwnQ>> [Žiūrėta 2021 04 11];
70. Kaufman, Stephen, „From depression and war, the rise of a new global financial order.“ US: ShareAmerica, 2015. <<https://share.america.gov/rise-of-new-global-financial-order/>> [Žiūrėta 2020 12 28];
71. Keeley, James F., „The Latest Wave: A Critical Review of Regime Literature.“ *Arts Research & Publications*, 1990;
72. Keohane, Robert O. ir Joseph S. Nye, *Power and Interdependence*. 2 leid. New York: Longman, 1989;

73. Kharpal, Arjun, „Ant Group to raise \$34.5 billion, valuing it at over \$313 billion, in biggest IPO of all time.“ JAV: CNBC, 2020. <<https://cnb.cx/3vi3lrZ>> [Žiūrėta 2021 04 01];
74. Kim, Yonghee, Young-Ju Park, Jeongil Choi ir Jiyoung Yeon, „The Adoption of Mobile Payment Services for „Fintech.“ *International Journal of Applied Engineering Research*, 11(2);
75. Kwan, Chi Hung, „Dual Circulation“ as China`s New Development strategy.“ Japonija: Research Institute of Economy, Trade and Industry, 2020.
<<https://www.rieti.go.jp/en/china/20101301.html>> [Žiūrėta 2021 03 23];
76. Langley, Paul, *World Financial Orders. An Historical International Political Economy*. JK: Routledge, 2002;
77. Leplay, Emmanuel Pernot, „China's Approach on Data Privacy Law: A Third Way Between the U.S. and the E.U.“ *Pen State Journal of Law & International Affairs*, 8(1), 2020;
78. Levy, Marc A., Oran R. Young ir Michael Zurn, *The Study of International Regimes*. Austrija: SAGE Publications Ltd., 1995;
79. Louie, Betty ir Martha Wang, „China`s Digital Currency and What This Could Mean For Foreign Companies and Financial Institutions in China.“ JAV: JD Supra, 2021.
<<https://bit.ly/3yb59uk>> [Žiūrėta 2021 05 13];
80. LRT.lt, „Lithuania mulls leaving China`s 17+1 forum, expanding links with Taiwan.“ Lietuva: LRT., 2021. <<https://bit.ly/3etpW38>> [Žiūrėta 2021 03 24];
81. Lu, Joey, „China makes further moves to open up finance.“ IFLR, 2020.
<<https://bit.ly/3dJO11V>> [Žiūrėta 2021 04 16];
82. Marquez, Bruno, „A Review of the Potential Impacts of Fintech on the Financial Services Sector: Examples in the European Union, sub-Saharan Africa, China, and the United States.“ *UW Tacoma Digital Commons*, 2019.
<<https://bit.ly/3atKhEz>> [Žiūrėta 2020 10 05];
83. Marsans, Marco, „China`s Fintech Revolution.“ JAV: CSIS, 2021.
<<https://www.csis.org/blogs/new-perspectives-asia/chinas-fintech-revolution>> [Žiūrėta 2021 02 06];
84. Michael, „China`s National Digital Currency DCEP/CBDC Overview.“ Boxmining, 2020.
<<https://boxmining.com/dcep/>> [Žiūrėta 2020 10 05];
85. Nagel, Avi, „E-Commerce Integration in China.“ JK: The FinTech Times, 2021.
<<https://thefintechtimes.com/e-commerce-integration-in-china/>> [Žiūrėta 04 17];

86. Nagel, Avi, „Why 2021 Will be a Big Year for Fintech in China.“ JK: The FinTech Times, 2021. <<https://thefintechtimes.com/why-2021-will-be-a-big-year-for-fintech-in-china/>> [Žiūrėta 2021 02 20];
87. New America, „Translation: China Proposes „Global Data Security Initiative.“ JAV: New America, 2020. <<https://cnb.cx/3xczBnz>> [Žiūrėta 2021 03 14];
88. Patel, Manisha, „BGTA and Chengdu Financial Holding Group sign deals to establish fintech summit and training centre in Chengdu.“ JK: The FinTech Times, 2018. <<https://bit.ly/2RMPXTt>> [Žiūrėta 2021 02 24];
89. Patel, Manisha, „Europe takes on China on mobile payments.“ JK: The FinTech Times, 2017. <<https://thefintechtimes.com/europe-takes-china-mobile-payments/>> [Žiūrėta 2021 02 20];
90. Retkutė, Kristinair Vida Davidavičienė, „Elektroninių medijų sprendimų taikymas FINTECH sektoriuje.“ *Mokslas – Lietuvos ateitis*, 11, 2019;
91. Reuters, „Fidelity halves valuation of Ant Group after Chinese crackdown – WSJ.“ JK: Reuters, 2021. <<https://reut.rs/2QkJYoz>> [Žiūrėta 2021 05 15];
92. Reuters, „PayPal becomes first foreign firm in China with full ownership of payments business.“ JK: Reuters, 2021. <<https://reut.rs/3sJ2OmG>> [Žiūrėta 2021 03 20];
93. Reuters, „UPDATE 1-SWIFT sets up JV with China's central bank.“ JK: Reuters, 2021. <<https://www.reuters.com/article/china-swift-pboc-idUSL1N2KA0MS>> [Žiūrėta 2021 04 04];
94. Rowlands, Ian Harshaw, „International Regime Formation: The Politics of Ozone Layer Depletion and Global Warming.“ Daktaro disertacija, Londono Universitetas, 1992;
95. Savickas, Edgaras, „Naujasis bankų asociacijos vadovas: kita krizė bus visiškai kitokia.“ Lietuva: lrt.lt, 2017. <<https://bit.ly/3o9GK3R>> [Žiūrėta 2021 02 03];
96. Schadlow, Nadia ir Richard Kang, „Financial Technology Is China's Trojan Horse.“ JAV: ForeignAffairs, 2021. <<https://fam.ag/3sHVK9J>> [Žiūrėta 2021 01 14];
97. Schmidt, Brian C., *Hegemony: A conceptual and theoretical analysis*. Vokietija: Dialogue of Civilizations Research Institute, 2018;
98. Sean Peek, „What Is Fintech? Definition, Evolution and Examples.“ JAV: U.S. Chamber Of Commerce, 2020. <<https://www.uschamber.com/co/run/business-financing/what-is-fintech>> [Žiūrėta 2021 02 01];
99. ShareAmerica, „The evolving global financial system.“ US: ShareAmerica, 2015. <<https://share.america.gov/evolving-global-financial-system/>> [Žiūrėta 2021 01 19];
100. Sharma, Gaurav, „Why China is the FinTech Capital of the World? - 50 Point Summary.“ JAV: Medium, 2019. <<https://bit.ly/3hutUMo>> [Žiūrėta 2010 10 06]

101. Siladitya, Ray, „China Launches Own Global Data Security Initiative, Targer U.S. „Clean Network.“ JAV: Forbes, 2020. <<https://bit.ly/2QNPTCG>> [Žiūrėta 2021 03 25];
102. Smith, Craig, „Alipay Statistics and Facts (2021) | By the Numbers.“ DMR, 2021. <<https://expandedramblings.com/index.php/alipay-statistics/>> [Žiūrėta 2021 04 17];
103. Soo, Zen, „China Counters U.S. „Clean Network“ Own Global Data Security Initiative.“ Insurance Journal, 2020. <<https://www.insurancejournal.com/news/international/2020/09/10/581955.htm>> [Žiūrėta 2021 03 25];
104. Sraders, Anne, „What Is FinTech? Uses and Examples.“ JAV: TheStreet, 2019. <<https://www.thestreet.com/technology/what-is-fintech-14885154>> [Žiūrėta 2021 02 02];
105. Steger, Manfred B. ir Ravi K. Roy, *Neoliberalism. A Very Short Introduction*. JK: Oxford University Press, 2010;
106. Sun, Leo, „Alibaba and Amazon Are on a Collision Course in Europe.“ JAV: The Motley Fool, 2020. <<https://bit.ly/3uTvmf4>> [Žiūrėta 2021 05 16];
107. Thakor, Anjan V., „Fintech and banking: What do we know?“ *Journal of Financial Intermediation*, 41, 2020;
108. The Economist, „Geopolitics and technology threaten America`s financial dominance.“ JK: The Economist, 2020. <<https://econ.st/39nSAjT>> [Žiūrėta 2020 01 12];
109. The Economist, „Why retailers everywhere should look to China.“ JK: The Economist, 2021. <<https://www.economist.com/leaders/2021/01/02/why-retailers-everywhere-should-look-to-china>> [Žiūrėta 2021 01 14];
110. TSPMI, „Daugiau nei tuščias kiautas: Kinijos augantis vaidmuo Vidurio ir Rytų Europoje.“ Lietuva: TSPMI, 2020. <<https://www.tspmi.vu.lt/naujienos/choice-china-observers-central-eastern-europe-tyrimas/>> [Žiūrėta 2021 03 24];
111. Vives, Xavier, „Digital Disruption in Banking.“ *Annual Review of Financial Economics*, 11, 2019. <<https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-financial-100719-120854>> [Žiūrėta 2020 05 08];
112. Wang, Yaqui, „WeChat Is a Trap for China`s Diaspora.“ JAV: Foreign Policy, 2020. <<https://foreignpolicy.com/2020/08/14/wechat-ban-trump-chinese-diaspora-china-surveillance/>> [Žiūrėta 2021 04 17];
113. War On The Rocks, „When It Comes To Digital Authoritarianism, China Is A Challenge — But Not The Only Challenge.“ JAV: War On The Rocks, 2020. <<https://bit.ly/3sK5WPd>> [Žiūrėta 2021 04 11];

114. Wyman, Oliver, „FinTech in China Hitting the Moving Target.“ JAV: Oliver Wyman, 2017;
115. Wu, Kane, „5 Things to Know About China`s Ant Financial.“ JAV: The Wall Street Journal, 2017. <<https://www.wsj.com/articles/BL-263B-7444>> [Žiūrėta 2021 04 01];
116. Zhang, Zoey Ye, „Shanghai Pilot FTZ Expansion: Why Foreign Investors Should Pay Attention.“ Kinija: China Briefing, 2019. <<https://bit.ly/3dGdwGe>> [Žiūrėta 2021 04 16];
117. Zhu, Julie ir Kane Wu, „Exclusive: Investors value China's Ant Group at over \$200 billion after IPO halt – sources.“ JK: Reuters, 2021. <<https://reut.rs/3atINdt>> [Žiūrėta 2021 04 01].

SUMMARY

International FinTech Regime: China's Hegemonic Prospects

Financial technologies (FinTech) have a significant impact on the transformation and modernization of the international financial system as well as political and economic relations among states. China is considered as one of the leading countries in FinTech. In recent years, China is focusing to form a new international FinTech regime.

The research problem of this master's thesis is formed according to Chinese FinTech's growing popularity, which attracts international actors' interests in China's innovations. Thus gaining greater influence, China is arguably seeking to shape international FinTech standards, which are gradually being adopted by more and more countries. This situation allows to analyze China's participation in the creation of a global FinTech regime. In addition, China's actions have raised doubts about the declining role of the U.S. FinTech. This has caused a debate about China's ability to increase its influence not only in FinTech, but also to take over control of the relevant part of the international financial system from the U.S.

The object of this master's thesis is China's FinTech international regime development tools, features, and changes in power within the global financial system.

The main aim and corresponding question of this master's thesis is to explore how China's financial technologies, spread internationally, form an international FinTech regime?

To achieve the main goal of this master's thesis the following **objectives** were raised:

1. to present the theory of regimes through the prism of neoliberalism and to define the research methodology;
2. to review the concept of financial technologies;
3. to examine China's financial technology diffusion, which is creating an international FinTech regime;
4. to review China's potential to transform the global financial regime created by the U.S. through the spread of FinTech and to take over control of the relevant part of the financial system from the U.S.

The main hypothesis of this master's thesis is the following: through international FinTech initiatives, a common regulatory framework, and the spread of FinTech products, China is trying to form an international FinTech regime, in which it seeks to integrate the desired principles, interests and

regulatory model. This master's thesis also contains **two side hypotheses**: 1) China is already an international FinTech hegemon; 2) the international FinTech regime being developed by China, regardless of the state's political system, is at least for now corresponding with the principles of the liberal regime.

The study revealed that China is indeed trying to create a global FinTech regime through international initiatives, the creation of a common regulatory framework, the opening of its market, and the implementation of a common regime ideology. Nevertheless, the main hypothesis of the study was only partially confirmed. Western countries are expressing distrust of relevant Chinese international initiatives and FinTech products. China's global FinTech regulatory framework is not dominant. The study revealed that China is not currently an international hegemon of FinTech. This was due to the active expansion of the U.S. FinTech in 2020 and China's FinTech deceleration. Therefore, the first side hypothesis was not confirmed. The rejection of this hypothesis suggests that China has not yet been taking over control of a relevant part of the international financial regime from the U.S. The study also revealed that the second hypothesis was only partially confirmed. On the one hand, China's initiatives strongly promote international cooperation and financial inclusion. On the other hand, the Chinese government's regulations in FinTech do not match with the principles of fair competition, open market, and transparency.

Further research could examine developing international China's and U.S. FinTech initiatives, their collision in other spheres of new technologies. Future studies also could analyze emerging new FinTech markets, particularly those of Africa.